

Datum
2023-11-27Instans
Grundskolenämnden

Grundskolenämndens ledamöter och ersättare kallas härmed till sammanträde i Grundskoleförvaltningen Olovsholmsgatan 32, lokal Borgstena plan 1 **tisdagen den 28 november 2023 kl. 17:00**

17:00 Information från elevrådet

18:00 Startar ordinarie sammanträde

Grundskolenämndens sammanträde är öppet för allmänheten och börjar klockan 18:00 med allmänhetens frågestund

Per Carlsson (S)
Grundskolenämndens Ordförande

Ulf Karlsson
Förvaltningschef

Förhinder anmäls till Adriana Waris via e-post: adriana.waris@boras.se

Ärende

1. Allmänhetens frågestund
2. Upprop och val av justerande personer
3. Fastställande av föredragningslista
4. Sekretessärende inför lyckta dörrar
Dnr 2023-00159 3.4.1.0 1
5. Information från förvaltningschefen
6. Åtterrapporering från presidium till Grundskolenämnden
7. Åtterrapporering från kontaktpolitiker från verksamhetsbesök på skolor
8. Månadsrapport per oktober 2023 Grundskolenämnden
Dnr 2023-00012 3.4.1.0 1
9. Uppdrag om att ge en helhetsbild och analysera kränkningar och tillbud
Dnr 2023-00168 3.5.0.1 1
10. Svar på Remiss- Riktlinjer för säkerhetsskydd
Dnr 2023-00123 3.5.4.0 1
11. Särskilt stöd i årskurs 5 och 6
Dnr 2023-00026 3.5.4.0 1
12. Handlingsplan för ekologiskt hållbart Borås 2024 Grundskolenämnden
Dnr 2023-00154 3.4.1.0 1
13. Anmälningssärenden per november 2023 Grundskolenämnden
Dnr 2022-00145 3.5.4.0 1
14. Delegationsbeslut per november 2023 Grundskolenämnden
Dnr 2022-00146 3.5.4.0 1

Peter Skoglund
HandläggareDatum
2023-11-28Instans
Grundskolenämnden
Dnr GRN 2023-00012 3.4.1.0

Månadsrapport per oktober 2023 Grundskolenämnden

Grundskolenämndens beslut

Godkänna månadsrapporten per oktober 2023 för Grundskolenämnden.

Ärendet i sin helhet

Ekonomiskt utfall t.o.m. oktober visar på ett mindre underskott motsvarande - 0,2 mkr. Resultatet för 2023 är prognosticerat till ekonomi i balans.

Beslutsunderlag

1. Månadsrapport per oktober 2023 för Grundskolenämnden.

Samverkan

FSG.

Per Carlsson (S)
Ordförande

Ulf Karlsson
Förvaltningschef



BORÅS STAD

Månadsuppföljning 2023-10

Grundskolenämnden

Innehållsförteckning

1 Förvaltningsövergripande	3
1.1 Förvaltningsövergripande	3
1.2 Resultat per verksamhet.....	8
2 Månadsmått.....	9
2.1 Skola	9

1 Förvaltningsövergripande

1.1 Förvaltningsövergripande

1.1.1 Utfall och prognos

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Utfall ackumulerat	Budget ackumulerat	Avvikelse ackumulerat	Årsbudget	Prognos	Års-avvikelse
Intäkter						
Kommunbidrag	1 482 316	1 482 316	0	1 779 048	1 779 048	0
Statsbidrag	132 810	127 698	5 112	153 238	162 238	9 000
Ersättning Migrationsverk	7 425	2 777	4 648	3 332	7 332	4 000
Externt sålda platser	8 373	7 786	587	9 343	10 843	1 500
Avgifter o övr int	149 937	143 728	6 209	172 057	179 057	7 000
Summa intäkter	1 780 861	1 764 305	16 556	2 117 018	2 138 518	21 500
Kostnader						
Personal	-1 195 050	-1 187 214	-7 836	-1 420 993	-1 429 760	-8 767
Lokaler	-173 022	-172 547	-475	-207 056	-210 056	-3 000
Material	-83 523	-66 252	-17 271	-81 129	-103 129	-22 000
Köpta platser	-187 364	-188 938	1 574	-226 993	-225 993	1 000
Skolskjuts	-44 411	-45 504	1 093	-56 480	-56 480	0
Övr tjänster	-96 652	-87 477	-9 175	-104 720	-111 720	-7 000
Kapitalkostnad	-1 030	-1 567	537	-1 880	-1 280	600
Buffert	0	-14 806	14 806	-17 767	0	17 767
Summa kostnader	-1 781 052	-1 764 305	-16 747	-2 117 018	-2 138 418	-21 400
Resultat	-191	0	-191	0	100	100
Utnyttjat ack resultat						
Ack resultat (sedan 2017)	26 112			26 303	26 403	

1.1.1.1 Utfall till och med perioden

Utfallet t.o.m Oktober med ett mindre underskott motsvarande -0,2 mkr.

Intäkter

Inom intäkter finns totalt sett ett överskott på 16,6 mkr.

Statsbidrag för läxhjälp fördelades i september motsvarande 3 mkr intäkter.

Fortsatt positiv avvikelse finns även av mindre obudgeterade statsbidrag som hör samman med en

obudgeterad kostnad (te x skapande skola).

Inom Sålda platser finns en viss ökning då fler platser säljs till annan kommun.

Inom Ersättning migrationsverket finns även en större intäkt utöver budget. Migrationsverket har tidigare varit sena i sina beslut dvs från ansökan till beslut. Endast den del som avser nu placerade asylsökande elever har redovisats som intäkter. Men överskjutande intäkt har nu påverkat resultatet för 2023 positivt.

Inom "Avgifter och övriga intäkter" finns främst debitering till förskolan för utförd Kost och lokalvård. Denna följer just nu budget. Den retroaktiva inkomstkontrollen för barnomsorgsavgift är gjord och var enligt förväntad budgeterad nivå. Under rubriken samlas även alla övriga intäkter som inte ingår under de övriga mer logiskt beskrivna rubrikerna dvs statsbidrag, intäkt direkt från migrationsverket eller ersättning för en såld skolplats.

Det finns då 2 poster som har bidragit till ökade intäkter utöver budget och därigenom kraftigt påverkat resultatet ackumulerat. Dels har en återbetalning skett från stadskansliet för den provisionshantering som finns runt distributionscentralen. Dvs leverantörerna betalade mer i provision till koncerninköp under 2022 jämfört med den kostnad koncerninköp betalade till Lastbilscentralen (LBC). Överskottet delas ut procentuellt på respektive förvaltning utifrån hur stor andel livsmedel som går via DC. GRF har fått tillbaka 1,3 mkr som då härrör sig till 2022.

Sedan har även betalning skett av de vitesfakturor som Borås ställde ut till taxibolaget under 2022. Bolaget överklagade fakturorna under 2022 och dessa reserverades i bokslutet som osäker fordran. Fakturorna har nu betalats och påverkar 2023 positivt. Det finns även fortsatta vitesfakturor som kommer skickas löpande under 2023.

Båda dessa poster påverkar 2023 positivt, men i en långsiktig diskussion om förvaltningens ekonomiska läge är det negativt då det kommer uppfattas som att nämnden beskriver en svår framtid som sedan ändå kan hanteras. Men hanteringen sker då genom tillfälliga oplanerade tillskott som inte kan tas med och planeras för i kommande budget.

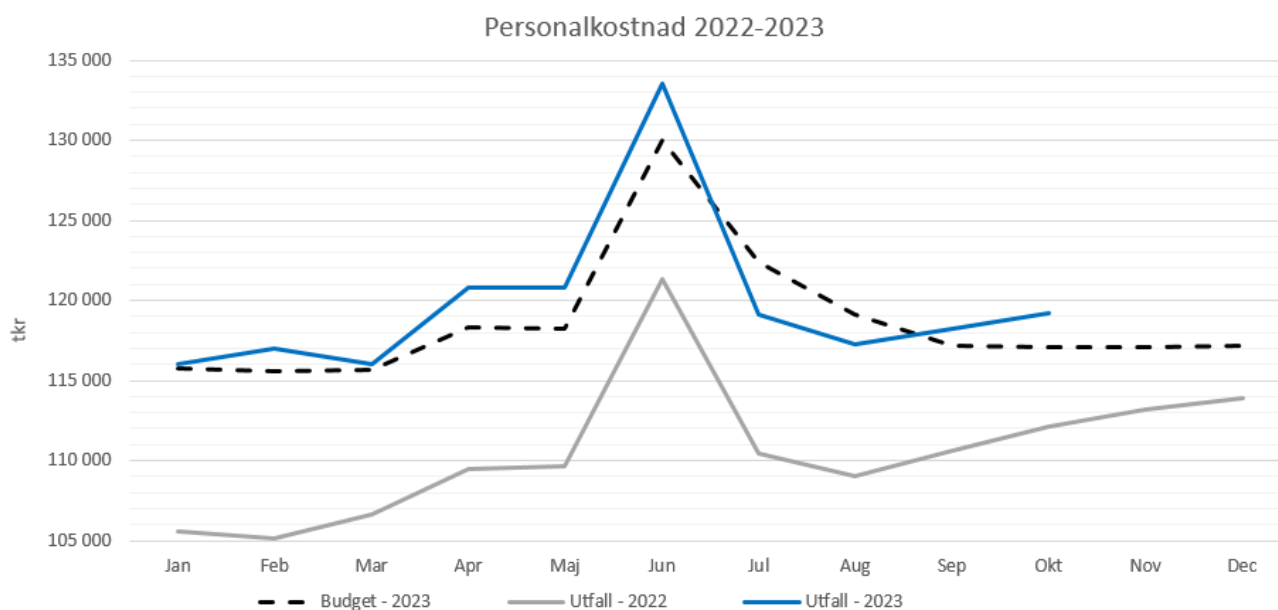
Personalkostnad

Personalkostnad ligger med ett underskott på -7,8 mkr under 10 månader. Detta kommer av extra utbetalningar av semester som har utbetalats under februari. Denna utbetalning kommer av att ett antal medarbetare har för mycket semester sparad. Tidigare fick 40 dagar sparas och gränsen är numera 30 dagar. En succesiv utbetalning alternativt om semester tas ut i ledighet görs tills gräns om 30 dagar är nådd. Dessa 1,5 mkr är därav en engångshändelse under 2023 (Och sker varje år i februari).

Utifrån den jämförelse av sjukfrånvaro mellan 2022 och 2023 ses positivt sett en mindre sjukfrånvaro. Därav är inte kostnadsnivån nedtryckt på samma sätt som under Jan-feb 2022 med sjukfrånvaroaavdrag. Samtidigt ses ett ökat antal timanställda vilket har påverkat kostnadsnivån och därmed är en stor del i avvikelserna.

Det finns även en undervärdering av lönerrevisionens effekt från april och framåt. Kostnaden är högre jämfört med det som har avsatts i respektive enhets budget .

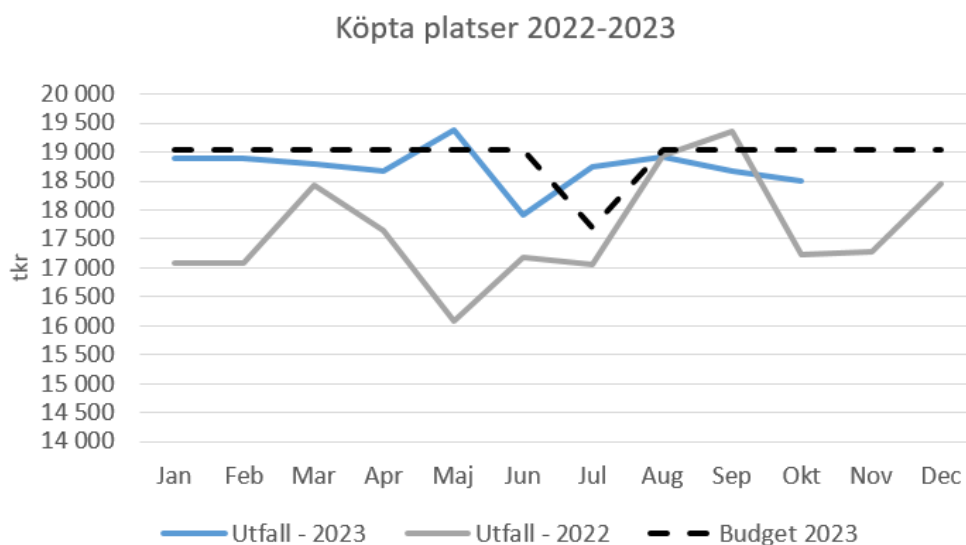
Indikationen för höstens organisation var till viss del kostnadsmissigt positivt. Samtidigt finns generellt en ökning under hösten då fler och fler anställningar inför det nya läsåret faller på plats.



Köpta platser

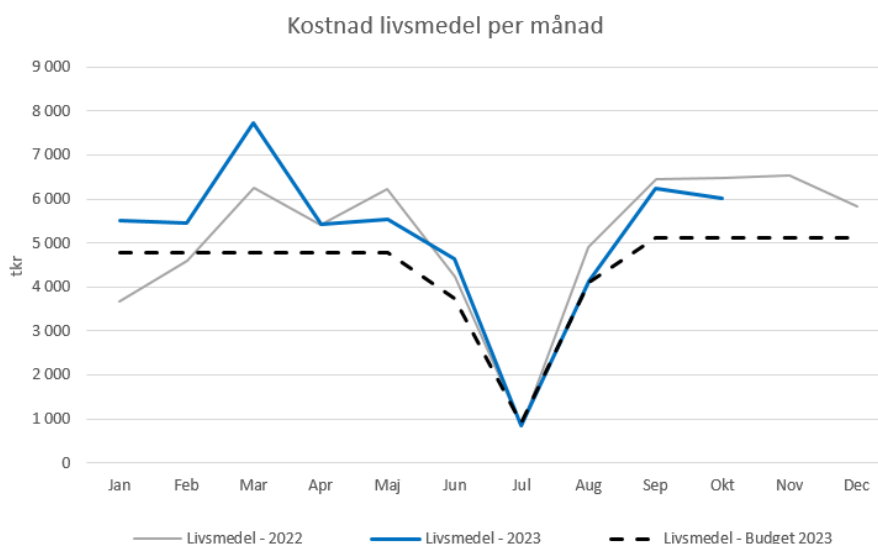
Köpta platser följer budget under Jan-Okt. Den kostnadsminskning som återfinns i Juni månad avser fritidshem där årsbeloppet för en fritidselev på fristående skola fördelas på 11 månader och ingen utbetalning utgår i Juni. Intäkten för fritids är därav högre resterande månader då kostnaden för juli fördelas på dessa övriga månader.

Viss risk finns att samtliga fakturor inte har justerats korrekt i oktober utan kommer hamna kostnadsmissigt i November.



Livsmedel

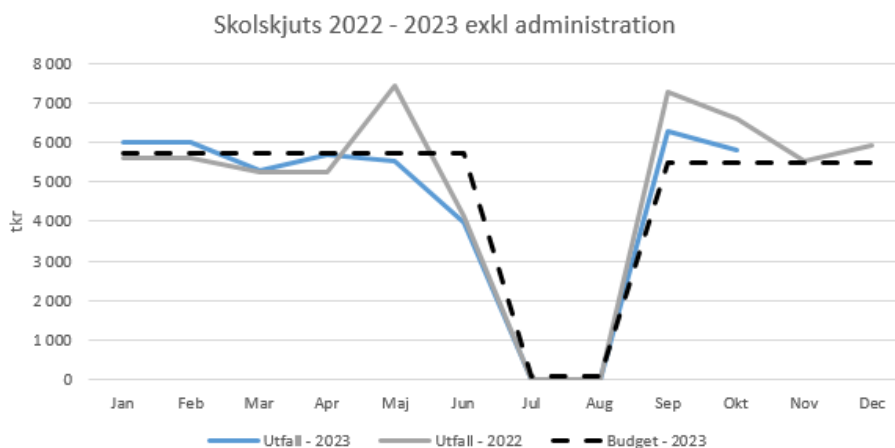
Inom Livsmedel finns ett underskott motsvarande -8,6 mkr. Av detta underskott avser -2,9 mkr inköp till cafe, hemkunskap samt personal. De inköp som görs utanför kostverksamheten (dvs inom skolenheter) kan i vissa fall vara budgeterade inom läromedel eller övriga personalkostnader. Men genererar en avvikelse vid analys av livsmedel. 40% av avvikelsen avser de livsmedel som köps in till förskoleförvaltningen och genererar en ökad intäkt. Men övervägande del av avvikelsen kommer utifrån prisläge och inflation. Samtidigt ses nu en minskad kostnad från Maj och framåt. Nya livsmedelsavtal har trätt ikraft under Maj (samt kommande fler nya avtal i Juni). Samtidigt finns en förväntan om en direkt sänkning av avtalspriser med 8% då denna höjning gjordes 2019 när distributionscentralen infördes.



Skolskjuts

Kostnaden för skolskjuts ligger något under budget och även under föregående års utfall. Avvikelsen till Oktober är 0,9 mkr.

Evakueringskostnad överstiger budget under våren 2023 då Myrås evakueras till Kronäng 1. Inför hösten 2023 finns ingen större planerad evakueringskostnad.



Buffert

Buffert har även fallit ut med 10/12 som outnyttjad. Buffert är på 17 767 tkr för 2023 och månadsvis finns 1 480 tkr avsatt. Till aktuell månad har 14 800 tkr fallit ut som outnyttjat.

1.1.1.2 Prognos

De poster som har påverkat prognosen är.

Statsbidrag: Vissa resultatneutrala statsbidrag har hämtats hem under 1:a halvåret. Med resultatneutral menas att en obudgerad intäkt möts av en obudgerad kostnad (främst personalkostnad).

Finansiering av skolornas läxhjälp för de lågstadiet har även beslutats om vilket påverkar prognosen positivt. Intäkten är delvis säkrad och **+9000 tkr** sätts i prognos. Information om nytt statsbidrag för läromedel har kommit under maj och beslut blev 6,5 mkr. Intäkten skall mötas av en ökad kostnad för inköp av läromedel. Dvs ett ökat statsbidrag kommer inte vara resultatpåverkande då det skall nyttjas till en ännu idag okänd kostnad. Detta statsbidrag har nu till viss del påverkat prognos (Kostnad och Intäkt).

Ersättning migrationsverket: Migrationsverket har arbetat ikapp gamla beslut dvs den intäkten som har utbetalts överstiger behovet utifrån aktuella antalets elevers elevpeng. Intäkten är säkrad och har påverkat resultatet samt prognos med **+4500 tkr**.

Sålda platser: Viss ökning genom att extra plats i särskola säljas under 2023 till annan kommun. Denna plats förväntas säljas även under höstterminen varav prognos sätts till **+1 000 tkr**.

Avgifter och övriga intäkter: Prognos sätts till **+7 000 tkr**. De extra intäkterna under Januari till Oktober är säkrade. Fortsatta vite kommer betalas från taxibolag till Borås Stad (dock inte i samma storlek). Återföring av intäkt för DC är en engångspost för 2023 och finns med i prognos och utfall.

Övrigt förväntas en något högre intäkt från förskolan genom de fortsatt ökade livsmedelskostnaderna. Denna ökade intäkt från förskolan kommer dock komma likt 2022 att påverkas av möjlighet till att bemanna på en korrekt nivå inom lokalvård som utförs på förskolan. Dvs om Kost och lokalvård inte kan bemanna fullt ut vid sjukluckor kommer inte kostnad uppstå inom Kost och lokalvård. Det finns därav ett minskat behov av att fakturera förskolan.

Personalkostnad: Prognos sätts till ett underskott motsvarande **-8 700 tkr**.

Dels finns den extra kostnaden i Februari för utbetald semester. Respektive enhet som har haft denna merkostnad kommer behöva täcka den kostnaden med ordinarie tilldelning. Risk finns att samtliga enheter inte kan täcka kostnaden och sluta året med en avvikelse.

Det finns även ett ökat antal timanställda under 1:a halvåret vilket har påverkat kostnadsnivån.

Samtidigt kommer Kommunals avtal överstiga den uppräknings som har skett till respektive enhet. Både när det gäller elevpeng men även i de fasta anslag som har beräknats. Störst effekt finns inom Kost och Lokalvård. Och likt merkostnaden för semester förväntas enheter täcka avtalet utöver tilldelningen genom en anpassning av befintlig organisation allt genom tillfälliga vakanser.

Det finns även ett antal skolor som inte har en ekonomi i balans utifrån aktuellt elevantal. Dessa enheter behöver arbeta med sin organisation för att vara i balans inför 2024.

Personalkostnad kommer därav att sluta med en avvikelse totalt för förvaltningen.

Lokaler: Vid halvårsskiftet kommer nya lokaler att tas i anspråk. Debitering kommer påbörjas under hösten 2023. Prognosen sätts till **-3 000 tkr**. Kostnadsnivån är förväntad utifrån lokalplaneringen och de ut- och ombyggnationer som nu görs.

Material: Livsmedelspriser fortsätter att öka utifrån omvärldsläget och prognos för livsmedel och material sätts till **-22 000 mkr**. I denna avvikelse återfinns skolmat, livsmedelsinköp till skolenheter samt övriga materialkostnader.

De statsbidrag som förväntas rörande läromedel har till viss del tagits med i prognos. Hela statsbidraget kommer inte att kunna nyttjas då förvaltningen först måste nå upp i snitt-kostnad per elev för 2020-2022. Under dessa år har satsningar på läromedel genom te x "statsbidrag utbildningsskuld" gjort att kostnaden per elev är hög och därmed svår att nå upp till.

Om det uppkommer möjlighet vid slutet på året till fortsatt justering av tidigare gjorda investeringar

kommer detta påverka kostnadsnivå för Prognos och utfall 2023 genom en negativ avvikelse. Möjligheten kommer isåfall gå att koppla till återföring av DC eller de viten som finns inom skolskjuts

Köpta platser: Risk finns för en fortsatt ökning av volym hos de fristående skolorna inför HT 2023. Samtidigt skall vårens överskott nu vara säkrad och vara en del i en positiv prognos. En prognos sätts därav till i **1000 tkr**. Risk finns även alltid för ökade specialplaceringer. Dessa går inte att se på förhand utan hanteras löpande.

Övriga kostnader: Vid upprättande av budget finns alltid en osäkerhetsfaktor rörande det övriga kostnaderna. Det finns även konstaterade ökade kostnader såsom IT-kostnader under året. En prognos på **-7 000 tkr** har uppskattats utifrån kostnadsläge.

Kapitalkostnad: Utifrån det arbete som har gjorts för att identifiera tidigare gjorda investeringar kommer inte hela budgeten för avskrivningar att nyttjas. Dvs kostnadsnivå kommer vara ca **+600 tkr** lägre jämfört med budget.

Buffert: Förväntas fortsatt ligga kvar oförändrad och påverkar prognosen med **+17 767 tkr**

Överskottet för 2023 beräknas till ett mindre överskott vilket mer definieras som ekonomi i balans.

1.2 Resultat per verksamhet

Ekonomiskt utfall och prognos

Nettokostnad per område, tkr	Utfall perioden	Aktuell budget perioden	Avvikelse budget - utfall	Helår budget	Bokslut föregående år
Politisk verksamhet	-2 412	-2 021	-391	-2 424	-1 850
Gemensam administration	-171 532	-164 099	-7 433	-197 939	-161 900
Förskoleklass	-50 690	-56 194	5 504	-67 190	-47 896
Anpassad Grundskola	-58 090	-56 610	-1 480	-67 858	-52 942
Grundskola	-1 077 044	-1 068 552	-8 492	-1 282 244	-999 113
Fritidshem	-123 137	-120 030	-3 107	-143 626	-107 443
Korttidstillsyn LSS	426	-5	431	0	452
Buffert	0	-14 806	14 806	-17 767	0
Totalt	-1 482 479	-1 482 317	-162	-1 779 048	-1 370 692

1.2.1 Nämndens buffert

Utfall och prognos

Disponering av buffert

Typ av avsättning	Avsatt tkr	Disponerat tkr	Återstår tkr
Årets buffert	17 767	0	17 767
Summa	17 767	0	17 767

2 Månadsmått

2.1 Skola

2.1.1 Grundskola

Verksamhetsmått	Utfall 2023 okt	Utfall 2023 sep	Utfall 2023 aug	Utfall 2022	Budget 2023
Antal elever från kommunen i grundskola	IST 12 404	12 409	12 474	12 438	12 800
varav elever i fristående skola i Borås, åk 1-9	IST 1 795	1 796	1 830	1 819	1 835

2.1.2 Förskoleklass

Verksamhetsmått	Utfall 2023 okt	Utfall 2023 sep	Utfall 2023 aug	Utfall 2022	Budget 2023
Antal elever från kommunen i förskoleklass	IST 1 295	1 303	1 374	1 371	1 400
varav elever i förskoleklass i fristående skola	IST 117	119	119	119	119

2.1.3 Anpassad grundskola

Verksamhetsmått	Utfall 2023 okt	Utfall 2023 sep	Utfall 2023 aug	Utfall 2022	Budget 2023
Antal elever från kommunen i anpassad grundskola	159	158	149	153	152
Antal elever i kommunens anpassade grundskolor	IST 142	140	108	113	

2.1.4 Fritidshem

Verksamhetsmått	Utfall 2023 okt	Utfall 2023 sep	Utfall 2023 aug	Utfall 2022	Budget 2023
Antal elever från kommunen i fritidshem	4 977	4 977	4 904	4 808	4 750
varav barn i fristående verksamhet	446	446	429	426	370

Uppdrag om att ge en helhetsbild och analysera kränkningar och tillbud

Grundskolenämndens beslut

Grundskolenämnden ger Grundskoleförvaltningen i uppdrag att på ett övergripande plan presentera den fulla bilden när det gäller anmälningar och tillbud. Syftet är att minimera risken för oro, kränkningar och tillbud i skolorna, med beaktande av de befintliga förutsättningarna.

Ärendet i sin helhet

Grundskolenämnden får information löpande om situationen i grundskolorna i Borås. Under vissa perioder är det oroligt på enskilda skolor och anmälningar om kränkningar och olika typer av tillbud ökar. För att säkerställa en optimal utbildningsmiljö är det av största vikt att vi upprätthåller en säker och stödjande arbetsmiljö för lärarna och skapar en trygg och inbjudande atmosfär för eleverna. Detta är avgörande för att främja en effektiv och givande inlärningsprocess i skolorna. Grundskolenämnden har ett behov av att på ett övergripande plan få den fulla bilden presenterad för sig när det gäller anmälningar och tillbud. Syftet är att minimera risken för oro, kränkningar och tillbud i skolorna, med beaktande av de befintliga förutsättningarna

Grundskoleförvaltningen får i uppdrag att genomföra följande punkter:

1. Statistik av anmälningar: Uppdraget innebär att sammanställa och redovisa data om incidenter rörande kränkningar och tillbud på grundskolor under de senaste fyra åren (2023 och de tre föregående åren).
2. Trendanalys av anmälningar: Uppdraget kräver en analys av hur antalet rapporterade incidenter har förändrats över tid.
3. Detaljerad Undersökning vid anmälningar:
 - Lokalisering av anmälningar: ska en fördjupad undersökning genomföras för att identifiera specifika skolor där dessa incidenter är mer frekventa.
 - Karakterisering av kränkningar: Vidare ska karaktären av de ökade kränkningarna analyseras för att förstå deras natur och omfattning.
 - Orsaksanalys: Dessutom bör en analys utföras för att försöka förstå de bakomliggande orsakerna till ökningen av dessa incidenter.

4. Utveckling av övergripande strategier: Slutligen innebär uppdraget att analysera och föreslå förbättringar på en övergripande nivå, inklusive förändringar i organisation, arbetssätt och rutiner samt användning av resursteamet.

Förvaltningen skall återkomma med en rapport i nämnden i februari 2024.

Beslutsunderlag

Grundskolenämndens beslut 2023-11-28.

Samverkan

FSG.

Per Carlsson (S)
Ordförande

Ulf Karlsson
Förvaltningschef

Håkan Anving
HandläggareDatum
2023-11-28Instans
Grundskolenämnden
Dnr GRN 2023-00123 3.5.4.0

Svar på: Remiss- Riktlinjer för säkerhetsskydd

Grundskolenämndens beslut

Grundskolenämnden tillstyrker remissen i sin helhet och översänder svaret till Kommunstyrelsen.

Ärendet i sin helhet

Remissen syftar till att skapa en gemensam inriktning och samsyn på Borås stads säkerhetsskydd samt tydliggöra ansvar, organisation och övergripande krav och riktar sig till alla nämnder. Bolagen utgör en egen organisation.

Säkerhetsskydd handlar om att skydda information och verksamheter som är av betydelse för Sveriges säkerhet mot spioneri, terroristbrott och vissa andra hot.

Borås Stads säkerhetsskyddschef, avdelningschef för Centrum för kunskap och säkerhetschef, ansvarar för på delegation från Kommunstyrelsen att leda arbetet med att utveckla, säkerställa kompetens och samordna inriktning, ansvar och övergripande krav samt skapa samsyn gällande Borås stads säkerhetsskydd.

Borås stads säkerhetsskyddschef ansvarar även för att regelbundet följa upp och utvärdera det övergripande säkerhetsskyddet.

Nämnden bistår med verksamhetsspecifika kunskaper vid den kommunövergripande säkerhetsanalysen.

Grundskolenämnden har ombetts att svara på rubricerad remiss.

Grundskolenämnden tillstyrker remissen i sin helhet.

Beslutsunderlag

1. Remiss: Riktlinjer för säkerhetsskydd

Samverkan

FSG.

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen

Per Carlsson (S)
Ordförande

Ulf Karlsson
Förvaltningschef

REMISS

Program

Plan

Policy

• **Riktlinjer**

Borås Stads
**Riktlinjer för
säkerhetskydd**

Borås Stads styrdokument

Planerande

PROGRAM – vägval, verksamheter och metoder i riktning för att nå målen i Borås
PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

Normerande

POLICY – Borås Stads hållning
RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera

Fastställt av: Kommunfullmäktige
Datum: 2023-xx-xx
För revidering ansvarar: Kommunstyrelsen
Dokumentet gäller för: Alla nämnder och bolag
Dnr: Ks 2023-00632
Dokumentet gäller till och med: 202X

Inledning

Denna riktlinje syftar till att skapa en gemensam inriktning och samsyn på Borås Stads säkerhetsskydd samt att tydliggöra ansvar, organisation och övergripande krav.

Säkerhetsskydd handlar om att skydda information och verksamheter som är av betydelse för Sveriges säkerhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och vissa andra hot. Samhällsviktig verksamhet klassas inte med automatik som säkerhetskänslig verksamhet. För att kunna klassa en verksamhet som säkerhetskänslig ska den vara av vikt för Sveriges säkerhet.

Ansvar

För att säkerhetsskyddet i Borås Stad ska uppnå en tillfredsställande nivå, i enlighet med lagstiftningens krav, ska säkerhetsskyddsverksamheten anpassas på ett praktiskt och rationellt sätt samt vara ett led i all verksamhet. Enligt säkerhetsskyddslagen är verksamhetsutövaren den som till någon del bedriver säkerhetskänslig verksamhet och det är också verksamhetsutövaren som ska utreda behovet av säkerhetsskydd genom utförandet av en säkerhetsskyddsanalys. Verksamhetsutövaren är skyldig att vidta sådana åtgärder som säkerhetsskyddslagen kräver.

I Borås Stads kommunala bolag utgör varje bolagsstyrelse en egen verksamhetsutövare. Varje bolagsstyrelse ska genomföra en säkerhetsskyddsanalys. Skulle bolagsstyrelsen bedöma att den bedriver säkerhetskänslig verksamhet är bolagsstyrelsen skyldig att förhålla sig till regelverket om säkerhetsskydd och vidta de åtgärder som säkerhetsskyddslagen kräver. Respektive bolagsstyrelse som bedriver säkerhetskänslig verksamhet ska informera Borås Stads säkerhetsskyddschef efter genomförd säkerhetsskyddsanalys. Ovan ansvar kan delegeras till personer inom verksamheten.

För Borås Stads nämnder utgör Borås Stad verksamhetsutövaren. Det är kommunstyrelsen som är ansvarig för säkerhetsskyddsarbetet i Borås Stad, detta är delegerat till avdelningschef för Centrum för kunskap och säkerhet (CKS). I Borås Stad är det säkerhetsskyddschefen som ansvarar för att en kommunövergripande säkerhetsskyddsanalys genomförs och fastställs i enlighet med gällande regler och lagar. Varje nämnd ska bistå med den verksamhetsspecifika kunskap de besitter för analysen. Skulle säkerhetsskyddschefen bedöma att Borås Stads nämnder bedriver säkerhetskänslig verksamhet är berörda nämnder skyldiga att förhålla sig till regelverket om säkerhetsskydd och vidta de åtgärder som säkerhetsskyddslagen kräver. För att åtgärderna ska anpassas på ett så praktiskt och rationellt sätt som möjligt för verksamheten ska berörda nämnder delta i säkerhetsskyddsarbetet.

Organisation

Enligt säkerhetsskyddslagen ska det finnas en säkerhetsskyddschef och ersättare till denna. Säkerhetsskyddschefen ska leda och samordna säkerhetsskyddsarbetet samt kontrollera att verksamheten bedrivs enligt lagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen. Detta ansvar kan inte delegeras. Säkerhetsskyddschefen ska vara direkt underställd verksamhetens högsta chef.

Bolag

Det ska finnas en säkerhetsskyddschef och ersättare till denna, motsvarande rollen beskriven ovan, inom Borås Stads kommunala bolag som omfattas av säkerhetsskydd. För att efterleva säkerhetsskyddslagen ska Borås Stads kommunala bolags säkerhetsskyddschef vara direkt underställd bolagets VD.

Respektive bolagsstyrelse ansvarar för att kontinuerligt identifiera brister och sårbarheter i säkerhetsskyddet, genomföra förbättringar samt kontrollera att verksamheten följer avsedda regelverk. Respektive säkerhetsskyddschef på bolagen ska kontinuerligt informera Borås Stads säkerhetsskyddschef om händelser av vikt, incidenter, det löpande säkerhetsskyddsarbetet i verksamheten samt om status efter genomförda utvärderingar gällande den egna säkerhetskänsliga verksamheten.

Nämnder

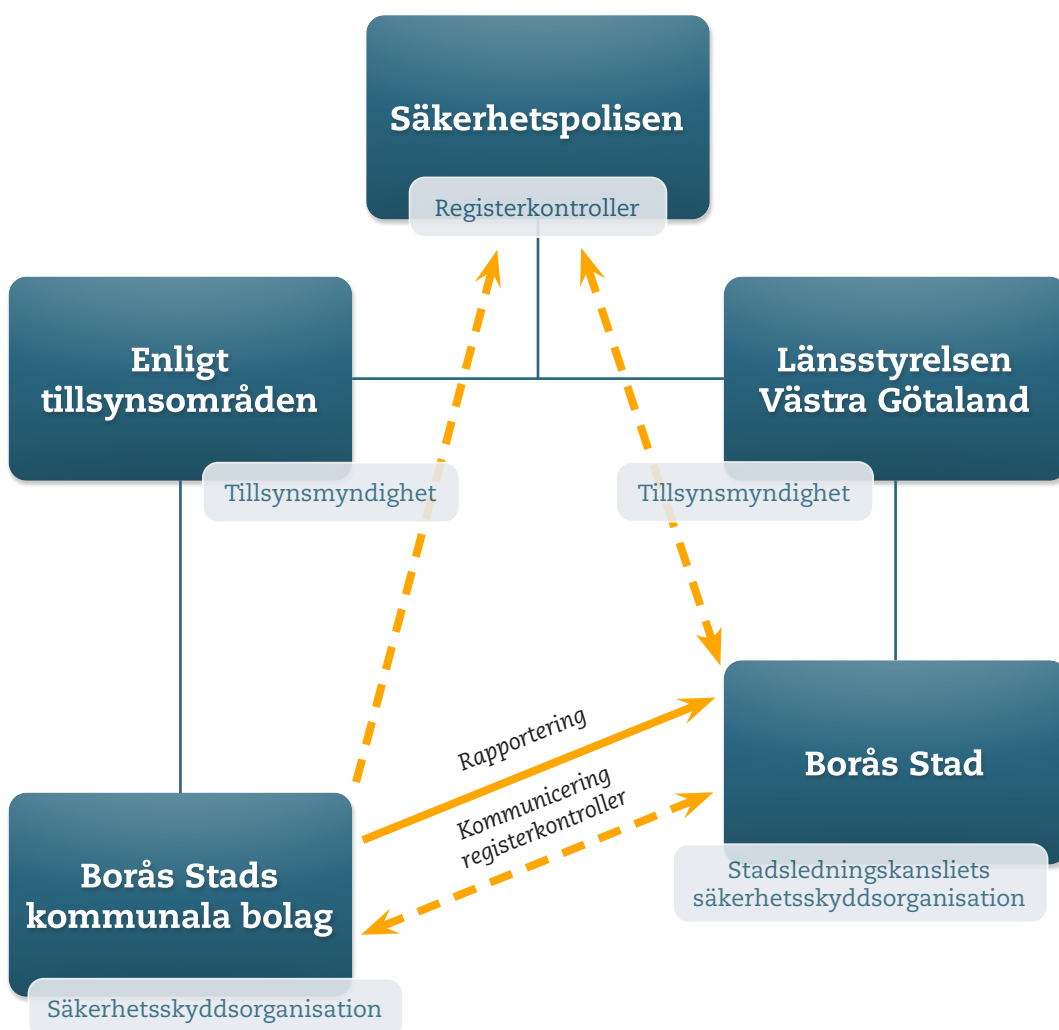
Då Kommunstyrelsen ansvarar för säkerhetsskyddsarbetet för samtliga nämnder i Borås Stad är säkerhetsskyddschefen och dennes ersättare placerad på Stadsledningskansliet.

Borås Stads säkerhetsskyddschef ansvarar för att leda arbetet med att utveckla, säkerställa kompetens och samordna inriktning, ansvar och övergripande krav samt skapa samsyn gällande Borås Stads säkerhetsskydd. Borås Stad säkerhetsskyddschef ansvarar även för att regelbundet följa upp och utvärdera det övergripande säkerhetsskyddet i Borås Stad.

Säkerhetsskyddets områden

Säkerhetsskydd kan övergripande beskrivas som ett system av samverkande åtgärder som syftar till att skapa ett heltäckande skydd. Då förutsättningarna varierar mellan olika verksamheter i Borås Stad finns ingen standardlösning som går att tillämpa på all säkerhetskänslig verksamhet. För verksamhetsutövare i Borås Stad ska säkerhetsskyddsanalysen omfatta följande områden: *informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personalsäkerhet*. Borås Stads säkerhetsskyddsarbete ska även omfatta säkerhetsskyddad upphandling.

Övergripande krav, ansvar och process för ovanstående områden tydliggörs i *Borås Stads instruktion för säkerhetsskydd*.



Bilden ovan visualiserar Borås Stads säkerhetsskyddsorganisation med tillhörande tillsynsmyndigheter samt rapporteringsvägar avseende registerkontroller.



BORÅS
STAD

Postadress 501 80 Borås **Besöksadress** Stadshuset, Kungsgatan 55
Telefon 033-35 70 00 **e-post** boras.stad@boras.se **Webbplats** boras.se

Från: hanna.arvidsson.milleskog@boras.se
Skickat: den 31 augusti 2023 15:24
Till: Borås Elnät AB; Borås Energi och Miljö AB; Borås Parkerings AB; info@boraszoo.se; AB Bostäder i Borås; Fristadbostäder AB; Mikael Henrysson; mikael@toarpshus.se; Viskaforshem AB; Industribyggnader i Borås AB; Henrik Jansson; Helena Ransjö Alcenius; hej@boras.com; Anna Bjuvemyr; Arbetslivsnämnden Diarium; Förskolenämnden Diarium; Fritids- och folkhälsonämnden Diarium; Grundskolenämnden Diarium; Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden Diarium; Individ- och familjeomsorgsnämnden Diarium; Kulturnämnden Diarium; Lokalförsörjningsnämnden Diarium; Samhällsbyggnadsnämnden Diarium; Servicenämnden Diarium; Sociala omsorgsnämnden Diarium; Tekniska nämnden Diarium; Vård- och äldrenämnden Diarium; Miljöförvaltningen Diarium
Ämne: 2023-00632 Remiss- Riktlinjer för säkerhetsskydd
Bifogade filer: Remiss - Missiv.docx; Remiss- Riktlinjer för säkerhetsskydd.pdf
Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Översänder remiss gällande 2023-00632 Remiss- Riktlinjer för säkerhetsskydd.

Har ni frågor kontakta undertecknad.

Med vänlig hälsning

Hanna Arvidsson Milleskog

Krisberedskapssamordnare

CKS -Centrum för kunskap och Säkerhet-

Borås Stad – Stadsledningskansliet

Mob: 0734 - 327650

Hemsida: www.boras.se

Besöksadress: Stadshuset, Kungsgatan 55.

Remiss: Borås Stads riktlinjer för säkerhetsskydd

Remissinstanser

1. Arbetslivsnämnden
2. Fritids- och folkhälsonämnden
3. Förskolenämnden
4. Grundskolenämnden
5. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
6. Individ- och familjeomsorgsnämnden
7. Kulturnämnden
8. Lokalförsörjningsnämnden
9. Miljö- och konsumentnämnden
10. Samhällsbyggnadsnämnden
11. Servicenämnden
12. Sociala omsorgsnämnden
13. Tekniska nämnden
14. Vård- och äldrenämnden
15. Borås Energi och Miljö AB
16. Borås kommuns Parkerings AB
17. Borås Djurpark och Camping AB
18. Borås Elnät AB
19. BoråsBorås TME AB
20. Inkubatorn i Borås AB
21. Industribyggnader i Borås AB
22. Bostäder i Borås AB
23. Viskaforshem AB
24. Fristadbostäder AB

25. AB Sandhultsbostäder

Remissvaren ska ha kommit in till Kommunstyrelsen senast den **2023-12-01**. Remissvaren skickas i elektronisk form till ks.diarium@boras.se. Ange diarienummer KS 2023-00632 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Nämndens/bolagets yttrande skall innehålla en kort sammanfattning. Denna kommer i normalfallet att användas i den sammanställning av remissvar som ingår i det beslutsunderlag som presenteras för Kommunstyrelsen.

Yttranden skall alltid innehålla ett tydligt ställningstagande till det remitterade ärendet (tillstyrker, avstyrker, avstår från att yttra sig). Reservationer, särskilda yttranden och protokollsanteckningar skall alltid redovisas tillsammans med nämndens/styrelsens beslut.

Hanna Arvidsson Milleskog
Handläggare

Hayne Hedin
Handläggare

Särskilt stöd i årskurs 5 och 6

Grundskolenämndens beslut

Grundskolenämnden ger Grundskoleförvaltningen i uppdrag att kartlägga och analysera andelen åtgärdsprogram i årskurs 5 och 6. Uppdraget redovisas under första halvåret 2024.

Ärendet i sin helhet

Vid Grundskolenämndens sammanträde 2023-02-28 lade Moderaterna och Kristdemokraterna fram ett initiativärende om särskilt stöd i årskurs 5 och 6. Ärendet pekade på skillnader i andelen elever som har åtgärdsprogram mellan årskurs 5 och 6 och man föreslog att detta skulle utredas. Nämndens beslut var att initiativärendet lades till beredning.

Grundskolenämnden ger Grundskoleförvaltningen i uppdrag att kartlägga antalet och andelen elever i årskurs 5 och 6 som har åtgärdsprogram, samt antalet och andelen av eleverna i dessa årskurser som inte når som lägst betyget E i alla ämnen eller nivån godtagbar i skriftliga omdömen. Utifrån kartläggningen görs en analys om eventuella skillnader i årskurserna och orsaker till det. Uppdraget redovisas under första halvåret 2024. Den senast tillgängliga statistiken används som underlag.

Beslutsunderlag

1. Initiativärende Särskilt stöd i åk 5 och åk 6, 2023-02-28.
2. Grundskolenämndens beslut, 2023-02-28.

Samverkan

FSG.

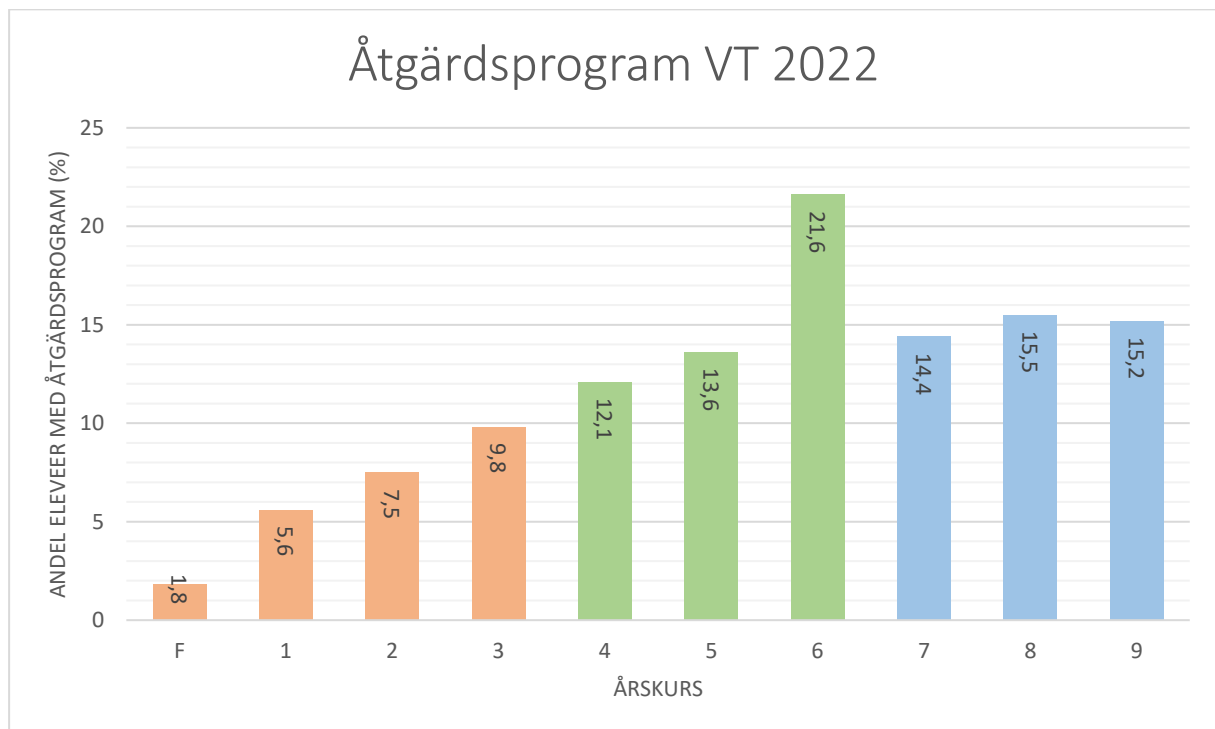
Per Carlsson (S)
Ordförande

Ulf Karlsson
Förvaltningschef

SÄRSKILT STÖD I ÅK 5 OCH ÅK 6

Ibland behöver en elev stöd i skolan utöver det vanliga. Det kan ske i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller i form av särskilt stöd.

Läraren börjar normalt med extra anpassningar medan särskilt stöd är av mer ingripande karaktär och beslutas av rektorn. Det är därför naturligt att andelen elever med särskilt stöd ökar under de första årskurserna, men detta förklarar inte den markanta ökningen mellan årskurs 5 och årskurs 6.



Källa: Kvalitetsrapport undervisning och resultat 2022

Det ska vara elevens behov av kunskapsinhämtning som är styrande för när särskilt stöd ges, men puckeln i årkurs 6 är en tydlig indikation på att ökade insatser snarare är drivet av



tidpunkten för betyg. Om så är fallet finns en potential att öka skolans måluppfyllelse, inom ramen för befintlig resurstilldelning, genom tidigare insatser.

Med anledning av ovanstående förslås grundskolenämnden besluta:

Att förvaltningen får i uppdrag att utreda skillnaden i andel elever med särskilt stöd i årskurs 5 i relation till årskurs 6 och varför det är en så mycket högre andel i årskurs 6 samt presentera detta i 2023 års kvalitetsrapport om undervisning och resultat.

För Moderaterna och Kristdemokraterna

Martin Nilsson (M)

Ted Thilander (KD)

Ulf Sjösten (M)

Lise-Lotte Pyrén Englund (KD)

Ebba Magnusson (M)

Susanne Blid Roos (M)





§ 30

Dnr GRN 2023-00026 3.5.4.0

Initiativärende från M och KD: Särskilt stöd i årskurs 5 och årskurs 6

Grundskolenämndens beslut

Grundskolenämnden lägger initiativärendet till beredning.

Sammanfattning av ärendet

Moderaterna och Krisdemokraterna har inkommit med ett initiativärende gällande Särskilt stöd i årskurs 5 och årskurs 6 (se Bilaga).

Beslutsunderlag

Per Carlsson (S) men instämmande av Ted Thilander (Kd) föreslår att: Grundskolenämnden lägger initiativärendet till beredning.

Adriana Waris
HandläggareDatum
2023-11-28Instans
Grundskolenämnden
Dnr GRN 2023-00154 3.4.1.0

Handlingsplan för ekologiskt hållbart Borås 2024 Grundskolenämnden

Grundskolenämndens beslut

Grundskolenämnden beslutar att anta handlingsplan för Ekologiskt hållbart Borås 2024 för Grundskolenämnden.

Sammanfattning

Handlingsplanen för Grundskolenämnden är framtagen i samarbete med Förskoleförvaltningen, Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen samt Miljöförvaltningen. Handlingsplanen utgår ifrån en kartläggning av miljöaspekter och förvaltningens miljöpåverkan vilket beskrivs i miljöutredningen. Förvaltningens miljöpåverkan utgör grunden för urval av de prioriterade huvudområdena, målen, indikatorerna samt åtgärderna som förvaltningen väljer att arbeta med under 2024. Handlingsplanen ska leda till förvaltningens minskade miljö- och klimatpåverkan.

Ärendet i sin helhet

Borås Stad har flertalet styrdokument som tillsammans utgör viktiga delar av stadens samlade miljö och klimatarbete. I april 2023 antog Borås Stad nytt Miljöprogram. Miljöprogrammet beskriver ett övergripande arbetssätt som är en del i processen för att samla ihop stadens miljöarbete och samordna uppföljning av exempelvis Borås Stads energi- och klimatstrategi, avfallsplan och koldioxidbudget. En grundläggande del av miljöprogrammet är Borås Stads miljöpolicy som gäller alla verksamheter och allt arbete ska utgå från miljöpolicyns principer och krav. Miljöprogrammet har tre huvudområden som är: Hållbar natur, Hållbart samhälle och Hållbar konsumtion. Varje nämnd och kommunala bolag har uppdrag att ta fram en egen handlingsplan och redovisa sitt arbete med att minska verksamhetens miljö- och klimatpåverkan.

Handlingsplanen för Grundskolenämnden är framtagen i samarbete med Förskoleförvaltningen, Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen samt Miljöförvaltningen. Handlingsplanen utgår ifrån en kartläggning av miljöaspekter och förvaltningens miljöpåverkan vilket beskrivs i miljöutredningen. Förvaltningens miljöpåverkan utgör grunden för urval av de prioriterade huvudområdena, målen, indikatorerna samt åtgärderna som förvaltningen väljer att arbeta med under 2024. Handlingsplanen ska leda till förvaltningens minskade miljö- och klimatpåverkan.

Handlingsplanen kommer att följas upp under 2024 och redovisningen till nämnden sker i februari 2025.

Beslutsunderlag

1. Handlingsplan för ekologiskt hållbart Borås 2024 för Grundskolenämnden.
2. Miljöutredning för Grundskoleförvaltningen.

Samverkan

FSG.

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen.

Per Carlsson (S)
Ordförande

Ulf Karlsson
Förvaltningschef



BORÅS STAD

Ekologiskt hållbart Borås - Handlingsplan 2024

Grundskolenämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Miljöprogram	4
2.1 Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland	4
2.2 Nuläge	5
2.3 Hållbar natur	5
2.4 Hållbart samhälle.....	6
2.5 Hållbar konsumtion.....	7
2.6 Miljöprogrammets kriterier	8
3 Energi- och klimatstrategi	10
3.1 Kommunernas klimatlöften för Västra Götaland	11
3.2 Nuläge	11
3.3 Fossilfri vägtrafik och ökat antal resor med gång, cykel och kollektivtrafik..	11
3.4 Byggnation med låg klimatpåverkan.....	12
3.5 Resurseffektiv konsumtion och produktion	12
3.6 Resurseffektiv energianvändning och -försörjning.....	12
3.7 Ökad lagring och upptag av koldioxid.....	13
3.8 Integrering av klimatanpassning i kommunkoncernens verksamheter	13
3.9 Klimatanpassning i den fysiska planeringen och befintlig bebyggelse	13
3.10 Trygg och säker teknisk infrastruktur i ett förändrat klimat	13
3.11 Robust och säker ledning i kris orsakat av klimatförändringar.....	13
4 Avfallsplan	13
4.1 Nuläge	14
4.2 Hushåll med maten	14
4.3 Använd de resurser vi har	14
4.4 Fimpa skräpet.....	15

1 Inledning

Borås Stad ska vara drivande och ledande inom miljöområdet. Med Borås Stads gemensamma miljö- och klimatarbete vill Borås Stad skapa hälsosamma livsmiljöer, ett rikt växt- och djurliv, ökad biologisk mångfald, god klimatanpassningsförmåga och god livskvalitet för boråsarna. Borås Stads alla verksamheter ska arbeta för att minska Borås Stads negativa miljö- och klimatpåverkan från stadsutveckling, byggnation, transport, energiförbrukning och konsumtion samt öka organisationens positiva miljö- och climateffekter.

Det åligger Grundskolenämnden att elever ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling såväl ekonomisk som social och miljömässig. Ett arbete grundat i de globala målen i Agenda 2030. Grundskolan har en viktig roll i hur elever lär sig möta olika utmaningar och föra varierande resonemang utifrån olika perspektiv. Borås Stads skolor arbetar med hållbar utveckling som en del i undervisningen, i enlighet med läroplanerna för grundskola, grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22) samt anpassade grundskola (Lgrsär22).

Miljö och hållbarhet i undervisningen

Utbildning är enligt Agenda 2030 en avgörande faktor för hållbar utveckling. Grundskolenämndens huvuduppdrag kan direkt kopplas till mål 4: ”God utbildning till alla” och uppdraget att bidra till ett ekologiskt hållbart Borås finns det stöd i delmålet 4.7 ”Utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap”. Läroplanen Lgr 22 och Agenda 2030 har som mål att utveckla handlingskraftiga samhällsmedborgare. Läroplanen Lgr 22 nämns emellertid inte i Agenda 2030, men utbildningsuppdraget som helhet kan anses syfta till att skapa medvetna och handlingskraftiga medborgare för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld.

I läroplanens inledande avsnitt finns det tydliga kopplingar till områden som demokrati, jämställdhet, entreprenörskap och hållbar utveckling, vilka är centrala i Agenda 2030. De nationella miljömålen (sverigesmiljomal.se) kan även de kopplas till olika delar i läroplanen och till alla verksamheter. Enligt Skolverket ska utbildningen inom hållbar utveckling ge kunskaper om tillstånden i världen samt främja vilja och förmåga hos elever att påverka utvecklingen i en hållbar riktning. Lärande för hållbar utveckling definieras därför inte enbart genom sitt innehåll, utan i hög grad också av formerna för utbildningen. Skolorna arbetar för att lärande för hållbar utveckling ska prägla utbildningen i sin helhet. Med ”präglar utbildningen i sin helhet” avses att arbetet hålls samman över skolåren, mellan olika ämnen, men också att lärande för hållbar utveckling kommer till uttryck även i de delar av skolans verksamhet som inte räknas som undervisning. I undervisningen om hållbar utveckling ingår betydelsen av biologisk mångfald, ekosystemtjänster, naturen som resurs, vårt ansvar när vi nyttjar den, människans påverkan på naturen lokalt och globalt samt hur man på individ- och samhällsnivå kan främja hållbar utveckling.

Borås stads skolor arbetar på olika sätt och exempel på hur de verkar för ekologiskt hållbart Borås är exempelvis att skolor väljer att arbeta med verktyget ”Grön flagg” och samverka med Navet Science center. Grön flagg är ett exempel på ett strukturerat sätt att arbeta med lärande för hållbar utveckling, inom det ekologiska perspektivet, anpassat till skolans verksamhet. Samarbetet med Navet science center omfattar stöd i arbetet med Grön Flagg samt deltagande vid utbildningar, program, interaktiva utställningar och experiment. Hållbar utveckling genomsyrar hela Navets verksamhet och integreras i alla utställningar, teman och utbildningar. Navet ses som en samarbetspartner för förverkligande av Agenda 2030.

Skolornas mål för Ekologiskt hållbart Borås

Utifrån mål 4 i Agenda 2030 ”God utbildning till alla” och delmålet 4.7 ”Utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap” är Grundskolenämndens delmål för ekologiskt hållbart Borås:

Utifrån Skolinspektionens rapport 2022: ”Skolornas arbete med lärande om hållbar utveckling - Att ge elever handlingskompetens för de stora utmaningarna” framgår det av forskningen om hållbar

utveckling att elevers inflytande och delaktighet är centralt i lärande om hållbar utveckling. Elevers delaktighet och inflytande finns med i Borås stads skolklimatundersökning som genomförs varje år. I läroplanernas första och andra del finns formuleringar om värdegrund och uppdrag, värden, normer och kunskaper som överensstämmer med den syn på elevers delaktighet och inflytande som uttrycks i forskning om lärande för hållbar utveckling. Skolinspektionens tidigare granskningar, liksom skolenkäten, pekar dock på att elevers delaktighet och inflytande i utbildningen behöver stärkas i stort. Elevenkäten i Borås stads skolklimatundersökning kommer innehålla frågor som berör hållbar utveckling.

Mål och uppföljning

Alla skolors arbete för lärande om hållbar utveckling utgår från läroplanens och kursplanens föreskrifter.

Skolornas arbete med frågan följs upp i samband med kvalitetsrapporten ”Värdegrund”.

Källor

Agenda 2030 för hållbar utveckling - Regeringen.se

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/>

Agenda 2030: utbildning och hållbar utveckling – Skolverket

<https://www.skolverket.se/om-oss/var-verksamhet/hallbar-utveckling-och-miljo/agenda-2030-utbildning-och-hallbar-utveckling>

Rapport TKG Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling (skolinspektionen.se)

Grön Flagg och skräpplockardagar

<https://hsr.se/>

2 Miljöprogram

Miljöprogrammet beskriver ett övergripande arbetssätt som är en del i processen för att samla ihop stadens miljöarbete och samordna uppföljning av exempelvis Borås Stads energi- och klimatstrategi, avfallsplan och koldioxidbudget. En grundläggande del av miljöprogrammet är Borås Stads miljöpolicy som gäller alla verksamheter och allt arbete ska utgå från miljöpolicyens principer och krav.

Miljöprogrammet ska fungera som en del i en övergripande plattform för att driva på och sätta ramarna för Borås Stads strategiska och systematiska arbete med den ekologiska hållbarhetsdimensionen.

Miljöprogrammet fastslår tre huvudområden för att nå ett miljömässigt hållbart Borås. Borås Stads verksamheter ska arbeta utifrån områdena **Hållbar natur**, **Hållbart samhälle** och **Hållbar konsumtion** och dess underliggande delområden.

2.1 Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland

I Västra Götaland arbetas det med 15 av de 16 nationella miljömålen. Miljömålet Storslagen fjällmiljö är det enda som inte är aktuellt för länet. Vi har dessutom regionala tilläggs mål i *Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland* som lyfter fram regionala särdrag och områden som kräver ytterligare insatser för tretton av miljömålen. Syftet med mål, delmål och regionala mål är att ge en tydlig struktur för det miljöarbete som Sverige bedriver lokalt, nationellt, inom EU och internationellt. Detta ska också ge struktur för en systematisk uppföljning av miljöpolitiken. Miljömålssystemet består av det övergripande Generationsmålet, de 16 miljömålen med preciseringar, samt etappmål och indikatorer. Mer om miljömål, miljömålssystem och *Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland* finns att läsa om på internet.

2.2 Nuläge

Vi påverkas av förändrade förutsättningar i miljön. För att långsiktigt bevara och skydda våra resurser och ekosystemtjänster behöver vi planera, konsumera och agera hållbart. Minskad biologisk mångfald och ökad förekomst av farliga kemikalier i vår närmiljö är exempel på konsekvenser av en ohållbar användning av naturresurser, både historiskt och i nutid. Borås Stad som organisation och kommunens invånare använder sig av jordens resurser på ett ohållbart sätt. Vi är en del av problemet, men också en del av lösningen. Genom ett framgångsrikt miljöarbete ska vi lägga grunden för ekologisk hållbarhet och skapa en stad med hög livskvalitet där luft, mark och vatten blir renare och våra naturområden mer variationsrika.

Borås Stads verksamheter ska arbeta utifrån områdena Hållbar natur, Hållbart samhälle och Hållbar konsumtion och dess underliggande delområden. Grundskolenämndens verksamhetsområde berör inte samtliga områden, därför har Grundskolenämnden valt att fokusera på de delar där Grundskolenämnden kan bidra till ett miljömässigt hållbart Borås.

Ett av Grundskolenämndens fokus i miljöprogrammet är Hållbar fysisk planering och bebyggelse inom området Hållbart samhälle. Lokalförsörjningsförvaltningen och Grundskoleförvaltningen arbetar aktivt med att varje grundskola ska ha tillgång till skugga i lärmiljön utomhus, naturligt såväl som tillskapade.

Vidare fokuserar Grundskolenämnden med att bidra till arbetet inom området Hållbar konsumtion. Förvaltningen arbetar aktivt med giftfria upphandlingar och inköp. På skolorna i Borås Stad har befintligt material successivt bytts ut för att minska exponering av farliga kemikalier. I upphandling av lärmaterial och möbler till skolorna finns idag kriterier som möjliggör att köpa giftfria material till skolornas miljöer. I skolornas lärmiljöer används idag mer naturmaterial än förut. I undervisningen på skolorna har användandet av återvinningsmaterial ökat de senaste åren. Eleverna ges möjlighet att skapa förståelse för hållbart förhållningssätt och återbruk. Eleverna ges möjlighet att undersöka olika återvinningsmaterial exempelvis hur hållbara de är, vad de innehåller och dess olika egenskaper. I Grundskolenämndens rutin för nybyggnation- och ombyggnation beskrivs att samtliga material och produktval ska göras enligt gällande lagkrav för hälso- och miljöaspekter samt i enlighet med riktlinjer för Borås Stad. Lokalförsörjningsförvaltningen gör upphandlingar vid ny- och ombyggnation av skollokaler och ställer miljökrav tex. Sunda hus mm. som har miljö- och klimatfokus. Grundskoleförvaltningen ställer krav kring tillgänglighet och bra lärmiljöer för elever.

Livsmedel är ett annat delområde där nämnden är med och bidrar. Stadens mål är att öka andelen ekologiska livsmedel. Grundskolenämnden ska verka för att andelen ekologiska livsmedel ska motsvara det nationella inriktningsmålet för ekologiska inköp på 60 procent 2030.

Grundskolenämndens arbete med cirkulära flöden beskrivs under avsnittet om Avfallsplan, rubrik 4.1 Nuläge.

Grundskolenämnden ser slutligen sitt ansvar i hur arbetet med miljöprogrammet samt ekologiskt hållbart Borås kommuniceras inom förvaltningen. Grundskolor gör sin del i det arbetet som sker i utbildning om hållbar utveckling, på förvaltningsövergripande nivå genom miljöledningssystem och miljöutbildning till medarbetare och förtroendevalda.

2.3 Hållbar natur

Borås Stads gemensamma natur är en viktig del i att klara framtida utmaningar på miljöområdet. Borås Stad ska arbeta utifrån globala hållbarhetsmål inom Agenda 2030, nationella miljömål och antagna regionala miljömål.

2.3.1 Biologisk mångfald

Borås Stad ska arbeta för att öka den biologiska mångfalden och skapa ett rikt växt- och djurliv. Borås Stad ska vara ett föredöme genom att sköta och nyttja markinnehavet på ett sätt som skapar hälsosamma livsmiljöer för djur och växter. Borås Stad ska även arbeta för att minska negativa effekter av invasiva arter. Skyddsvärda arter, naturtyper och naturområden ska skyddas, utvecklas eller nyskapas.

2.3.2 Miljöövervakning

Arter, föroreningar, värdefulla naturtyper och naturområden inom kommunen ska kartläggas och dokumenteras.

2.3.3 Blågrön infrastruktur

Vid planering av bebyggelse och infrastruktur ska sammanhängande rekreationsstråk och ekologiska spridningskorridorer säkerställas. Borås Stad ska bibehålla eller förstärka befintliga gröna och blå stråk.

2.3.4 Levande sjöar och vattendrag

Borås Stad ska minska de miljömässigt negativa belastningarna på sjöar och vattendrag och arbeta för att skapa god kemisk och ekologisk status. Det ska fortsatt vara god närhet för människor och djur till sjöar och vattendrag.

2.3.5 Kompensationsåtgärder

Negativa konsekvenser på skyddsvärda arter eller gröna, blå och kulturella miljöer och strukturer som uppkommer av exploatering ska kompenseras.

2.3.6 Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster ska kartläggas, dokumenteras, skyddas, utvecklas eller nyskapas. Goda miljöförhållanden ska skapas genom multifunktionella lösningar där offentliga platser fyller flera olika funktioner. Fungerande ekosystemtjänster ska vara en målsättning och en indikator för att uppnå balans i ekosystem och bebyggda miljöer.

2.3.7 Kommunikation

Berörda verksamheter ska bidra till ökad kunskap om hållbar natur genom kommunikation och rådgivning såväl internt som externt.

2.4 Hållbart samhälle

Borås Stad ska bidra till att skapa ett hållbart samhälle genom att arbeta för en god samhällsplanering. Samhällets utformning ska ge en ökad motståndskraft mot pågående och kommande miljöutmaningar.

2.4.1 Ren luft, mark och vatten

Borås Stad ska minska risken för negativ påverkan från miljögifter och föroreningar i luft, mark och vatten från exempelvis verksamheter, trafik, markradon och förorenad mark, ljusföroreningar samt kartlägga exempelvis buller, vattenstatus, förorenad mark, ljusföroreningar och grönområden.


2.4.2 Mindre buller

Borås Stad ska minska negativa effekter av buller genom att använda lösningar som genom sin utformning och sitt material har en skyddande funktion samt ger positiva miljöeffekter. Borås Stad ska värna bullerfria, så kallade tysta områden.

2.4.3 Hållbar fysisk planering och bebyggelse

Vid planering av bebyggelse, infrastruktur och grönområden ska Borås Stad arbeta för att säkerställa en god och hälsosam livsmiljö för natur, djur och människor.

2.4.3.1 **Alla skolor ska ha möjlighet till skugga i skolans lärmiljö utomhus**

Indikator	Utfall 2023
Det finns naturliga eller tillskapade solskydd som skapar skugga i skolans utemiljö	 Ja
Nämndens beskrivning Nämnden arbetar aktivt med att varje skola ska ha tillgång till skugga i lärmiljön utomhus, naturligt såväl som tillskapade.	

2.4.4 Hushållning av resurser

Borås Stad ska ha en långsiktigt god hushållning med mark- och vattenområden. Det kan exempelvis handla om att värna jordbruksmark, att värna opåverkade och ekologiskt känsliga mark- och vattenområden från exploatering samt att återskapa våtmarker.

2.4.5 Kommunikation

Berörda verksamheter ska inspirera till förändrade beteendemönster och öka kunskapen om hållbara samhällen genom kommunikation och rådgivning såväl internt som externt.

2.5 Hållbar konsumtion


Varor och tjänster påverkar vår miljö under hela livscykeln genom tillverkning, användning, underhåll, återbruk, återvinning, avfallshantering och transporter i alla led

2.5.1 Giffri upphandling

Borås Stad ska vid nyinköp och upphandling välja produkter med lägsta möjliga innehåll av skadliga ämnen. Att minska och fasa ut mängden skadliga och miljöfarliga ämnen inom våra verksamheter ska prioriteras utifrån SIN-listan.

SIN List är en databas med ämnen som enligt miljöorganisationen ChemSec uppfyller kriterierna för att vara särskilt farliga, så kallade SVHC-ämnen, enligt Reach, men som ännu inte har tagits upp av lagstiftningen. SIN List kan användas som en vägledning för de som vill gå före lagstiftningen och fasa ut farliga ämnen.

2.5.1.1 **BK3. Förbättra inomhusmiljön inom skola och förskola**

Indikator	Utfall 2023
Skolornas inomhusmiljö har inventerats	 Ja
Nämndens beskrivning Inventeringen sker en gång per år för att synliggöra skolornas behov, som del i arbetet med Grundskolenämndens lokalbehovsplan. Uppkommer akuta behov hanteras dessa löpande under året.	

2.5.2 Livsmedel

Borås Stads alla verksamheter ska vid inköp verka för att öka andelen hållbart producerade livsmedel. Borås Stads alla verksamheter ska verka för att andelen ekologiska livsmedel ska motsvara nationella inköpsmål för ekologiska livsmedel.

2.5.2.1 **BK5. Främja ekologisk livsmedelskonsumtion**

Indikator	Utfall 2023
Andelen ekologiska livsmedel ska öka, %	
Nämndens beskrivning Grundskolenämnden ska verka för att andelen ekologiska livsmedel ska motsvara det nationella inriktningsmålet för ekologiska inköp på 60 procent 2030.	

2.5.3 Cirkulära flöden

Borås Stad ska vid nyinköp eller inköp av återbrukade produkter, prioritera produkter där materialet kommer från ett cirkulärt flöde. Livslängd och möjlighet till reparation ska vara tungt vägande faktorer i upphandling av varor. Engångsartiklar ska ersättas med flegångsartiklar där det är möjligt.

2.5.4 Kommunikation

Berörda verksamheter ska inspirera till förändrade beteendemönster och öka kunskapen om hållbar konsumtion genom kommunikation och rådgivning såväl internt som externt.

2.6 Miljöprogrammets kriterier

Gemensamma, grundläggande och obligatoriska kriterier för Borås Stads arbete med ekologiska hållbarhetsdimensionen.

2.6.1 Miljöutbildning

Samtliga anställda och förtroendevalda ska genomgå en miljöutbildning och uppdatera kunskapen vart 4:e år.

2.6.1.1 **Samtliga anställda ska ha genomgått en miljöutbildning**

Indikator	Utfall 2023
Andel miljöutbildade anställda (%).	

Indikator	Utfall 2023
<p>Nämndens beskrivning Grundskolenämnden arbetar för att kompetensutveckla all personal löpande. Arbetets art gör att personalen behöver vara närvarande i klassrum och ha tid för sitt kärnuppdrag. Vid kompetensförsörjning görs en prioriteringsordning på enhets- och individnivå utifrån medarbetarsamtal och verksamhetsplan, där miljöutbildningen ingår som en komponent. Medarbetare inom kost, lokalvård och vaktmästeri genomgår utbildningar kopplade till egen verksamhet t.ex. inom menyplanering och minskat matsvinn, kemikaliefria städmetoder, ruttplanering av tjänsteresor, vilket ger den största miljönyttan. Exempel på utbildningsinsatser: fortbildning för kostpersonal och pedagoger gällande skolmatens roll i arbetet med hållbar utveckling planeras under 2024 eller fler kurser med 50/50-matlagning för våra kockar (exempel 50% köttfärs – 50% malda bönor/linser) som innebär mer klimatsmart och miljövänlig matlagning. Första kurs startar den 31 oktober. Kursen fortsätter 2024.</p> <p>Grundskolenämnden arbetar för att alla anställda ska gå utbildningen vart 4:e år.</p> <p>Utfallet följs upp per helår.</p>	


2.6.1.2 **Samtliga förtroendevalda ska ha genomgått en miljöutbildning.**

Indikator	Utfall 2023
<p>Andel miljöutbildade förtroendevalda (%).</p> <p>Nämndens beskrivning Under 2023 har nämndens ledamöter och ersättare erbjudits att gå Borås Stads webbaserade miljöutbildning. Detta för att uppfylla kravet i Borås Stads miljöprogram på att samtliga anställda och förtroendevalda ska genomgå en miljöutbildning och uppdatera kunskapen vart fjärde år.</p> <p>Utfallet följs upp per helår.</p>	

2.6.2 Miljöledningssystem

Varje bolag och förvaltning ska ha ett certifierat miljöledningssystem eller uppfylla kriterierna för ett certifierat miljöledningssystem.


2.6.2.1 **Miljöledningssystem**

Indikator	Utfall 2023
<p>Har förvaltningen eller bolaget ett certifierat miljöledningssystem eller uppfyller kriterierna för ett certifierat miljöledningssystem?</p>	<p> Ja</p>
<p>Nämndens beskrivning Grundskolenämndens miljöarbete uppfyller kraven i den nationella standarden Svensk Miljöbas och är miljödiplomerade genom Miljöstrategen i Jönköping. Svensk Miljöbas lägger stor vikt vid vad verksamheten presterar i form av faktiska miljöförbättrande åtgärder, miljöutbildning för medarbetarna och att arbetet bedrivs med inriktning på ständiga förbättringar. Förvaltningens miljöarbete revideras årligen och har varit miljödiplomerade sedan 2018</p>	

2.6.3 Utmaningar för Västra Götaland

Varje bolag och förvaltning som berörs ska arbeta efter åtaganden i Regionala åtgärdsprogrammet för miljömål,


2.6.3.1 Utmaningar för Västra Götaland?

Indikator	Utfall 2023
Har verksamheten ansvar för något/några åtaganden inom Utmaningar för Västra Götaland?	 Ja
Nämndens beskrivning Grundskolenämnden ansvarar för BK3. Förbättra inomhusmiljön inom skola och förskola, avseende delen som rör förskolornas inomhusmiljö. Grundskolenämnden ansvarar även för BK5, Främja ekologisk livsmedelskonsumtion. Nämnden följer upp detta åtagande med målet: Grundskolenämnden ska verka för att andelen ekologiska livsmedel ska motsvara det nationella inriktningsmålet för ekologiska inköp på 60 % 2030.	

2.6.4 Handlingsplaner och miljöberättelser.

Varje bolag och förvaltning ska ta fram handlingsplaner och miljöberättelser för att realisera Miljöprogrammet.

2.6.4.1 Handlingsplaner och miljöberättelser

Indikator	Utfall 2023
Har handlingsplan och miljöberättelse tagits fram?	 Ja
Nämndens beskrivning Grundskolenämnden har genom denna handlingsplan en handlingsplan för nämndens arbete med ekologiskt hållbart Borås. Miljöberättelsen är en del av förvaltningens miljöledningssystem och uppdateras årligen i samband med förvaltningens miljödiplomering.	

3 Energi- och klimatstrategi

Borås Stads energi- och klimatstrategi identifierar viktiga vägval inom klimatområdet i syfte att utveckla Borås som ett modernt och attraktivt samhälle i den allt snabbare globala omställningen. Alla nämnder och bolagsstyrelser inom Borås Stad ska arbeta för att integrera strategin i respektive budget och verksamhet.

Energi- och klimatstrategin innefattar både arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser och arbetet med att förbereda samhället för effekterna av ett förändrat klimat. Strategin pekar ut de områden där det finns potential att nå bra resultat med stor effekt och det är utifrån dessa Borås Stads verksamheter ska arbeta:

- Fossilfri vägtrafik och ökat antal resor med gång, cykel och kollektivtrafik.
- Byggnation med låg klimatpåverkan
- Resurseffektiv konsumtion och produktion
- Resurseffektiv energianvändning och -försörjning
- Ökad lagring och upptag av koldioxid
- Integrering av klimatanpassning i kommunkoncernens verksamheter
- Klimatanpassning i den fysiska planeringen och befintlig bebyggelse
- Trygg och säker teknisk infrastruktur i ett förändrat klimat
- Robust och säker ledning i kris orsakat av klimatförändringar

Nämnder och styrelser förväntas kartlägga nuläget och beskriva var verksamheten har störst påverkan, samt besluta om lämpliga mål, indikatorer och åtgärder inom dessa områden.

3.1 Kommunernas klimatlöften för Västra Götaland

Kommunernas klimatlöften är en satsning inom kraftsamlingen *Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om* som drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen Västra Götaland. Klimat 2030 tar fram ett antal åtgärder som varje kommun kan göra för att minska sin klimatpåverkan och bjuder sedan in kommunstyrelserna att anta ett eller flera av dessa löften. Mer om satsningen finns att läsa på klimat2030.se

Borås Stad har deltagit i satsningen 2021 och 2022. Nästa löftesomgång gäller 2024-2026 och Borås Stad deltar även denna gång. Uppföljning sker varje år och i slutet av 2026 görs en större utvärdering.

3.2 Nuläge

Borås Stads Energi-och klimatstrategi antogs i december 2020. Strategin pekar ut nio prioriterade områden för stadens arbete med att minska utsläpp av växthusgaser och skydda samhället från effekterna av ett förändrat klimat. I strategin slås fast att alla nämnder och bolagsstyrelser ska ha egna handlingsplaner för hur respektive organisation ska jobba med strategin. Grundskolenämnden fastställde 2022-01-25 handlingsplan för 2022. Under 2023 har arbetet varit vilande i väntan på Borås Stads miljöprogram, då handlingsplanen föreslogs komma att inkluderas i hållbarhetsarbetet i stort, vilket har resulterat i denna handlingsplan.

Grundskolenämnden arbetar med Borås Stads Energi-och klimatstrategi där nämnden bland annat fokuserar på områdena minskade utsläpp i samband med resor, fortsatt distansarbete i stor utsträckning med digitala möten. Vidare undersöks möjligheten att installera rörelsesensorer för belysning där detta bedöms lämpligt för att på så vis minska energiförbrukningen och detta arbete bedrivs med Lokalförsörjningsförvaltningen.

Vid byggnation av nya skolor strävar nämnden efter en låg klimatpåverkan och att ta vara på befintlig växtlighet och träd i den mån det är möjligt. Borås Stad har antagit riktlinjer för nybyggnation och ombyggnation av skola. Riktlinjerna används som beställningsunderlag till Lokalförsörjningsnämnden vid nybyggnation och ombyggnation av skola.

Matsvinnshanteringen ses ständigt över i skolkök och alla skolor mäter sitt matsvinn och sätter mål för att minimera matsvinn. Grundskolor genomför en matsvinnsvicka som en naturlig del i det pedagogiska arbetet.

Inköp av läromedel och övrigt material sker enligt upphandlingsavtal med miljöanpassade och giffria produkter.

Eleverna i skolorna inkluderas i arbetet med energi- och klimatstrategin genom bland annat skräpplockardagar där eleverna får lära sig om hållbarhet. Läromedel- och övrigt material som köps in till skolorna sker enligt upphandlingsavtal med miljöanpassade och giffria produkter.

Borås Stads skolor arbetar enligt läroplanen för grundskola och det åligger nämnden att elever ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling såväl ekonomisk som social och miljömässig. Skolan har här en viktig roll i hur elever lär sig möta olika utmaningar och föra varierande resonemang utifrån olika perspektiv. Samtliga utav Borås Stads skolor arbetar med att undervisa om hållbar utveckling i skolan.

3.3 Fossilfri vägtrafik och ökat antal resor med gång, cykel och kollektivtrafik

Utsläppen från vägtrafik är den största lokala utsläppskällan i Borås och minskar för långsamt, trots att det finns beprövade lösningar och fattade beslut. Arbetet med att minska Borås Stads egna utsläpp från persontransporter, arbetsfordon och upphandlade transporter har hög prioritet. Borås Stad ska även skapa förutsättningar för privatpersoner och näringsliv att minska körsträckor, att skapa effektivare

godstransporter, att kunna välja hållbara bränslen och el och att kunna välja gång, cykel och kollektivtrafik som transportsätt.

3.3.1 Minska användandet av privat bil i samband med resor i arbetet

Indikator	Utfall 2023
Körda mil med privat bil i arbetet, antal	

3.4 Byggnation med låg klimatpåverkan

Byggmaterial såsom traditionell betong, asfalt och stål samt byggprocesser är områden som orsakar stora utsläpp. Utsläppen mäts och åtgärdas för närvarande inte i någon större omfattning. Borås Stad ska bli bättre på att välja och beställa byggtreprenader, byggmaterial och byggprocesser som är optimerade utifrån ett livscykelperspektiv. Byggnationen ska orsaka låga utsläpp under byggskedet, kräva låg energianvändning under drift och leda till ökad möjlighet till återbruk och återvinning vid rivning.

3.5 Resurseffektiv konsumtion och produktion

Inköp av resurskrävande varor, tjänster och mat står för en stor andel av boråsarnas individuella utsläpp och för Borås Stads klimatpåverkan. Arbetet med att minska dessa utsläpp går sakta och potentialen att agera med relativt enkla medel är stor. Borås Stads insatser ska fokusera på fem områden.

- 1) Inköp av varor, livsmedel och tjänster ska ske med ökad prioriteringen på minskad klimatpåverkan och hållbar resursanvändning, cirkulära användningsmodeller och minskad avfallsmängd. En ökad prioritering kräver en noggrann avvägning mot andra krav på kvalité och hållbarhet.
- 2) Öka arbetet med att sprida kunskap och inspiration och att skapa strukturella förutsättningar för invånarna att kunna konsumera mer hållbart och cirkulärt. Det hållbara valet ska vara självklart och lätt.
- 3) Stödja det lokala näringslivet i en klimatomställning genom att erbjuda bland annat rådgivning och samordning.
- 4) Stärka rollen som hållbar arbetsgivare genom att uppmuntra och underlätta för anställda att minska sitt klimatavtryck.
- 5) Utbilda barn och unga till klimatsmarta boråsare. Klimathänsyn och hållbar livsstil ska bli en självklar del av vardagen för nästa generation boråsare.

3.5.1 Vi gör klimatsmarta inköp

3.5.2 Vi minskar klimatavtrycket från offentliga måltider och når mål

3.6 Resurseffektiv energianvändning och försörjning

När fossil olja som basbränsle i uppvärmningssystemen fasats ut, behöver de positiva satsningarna på fjärrvärme och kraftvärmeproduktion fortsätta samtidigt som det väntar nya utmaningar. Borås Stad måste minska effekttoppar i användningen av värme och el som ofta innebär beroende av fossil energi. För att gynna en ökad produktion av hållbar el med lokal användning behöver kommunkoncernen Borås Stad undersöka möjligheter att lagra energi över kort och lång tid. Utöver dessa två utmaningar

behöver vi också fokusera på hushållning med energi. Även hållbara, förnybara bränslen och solceller har en miljö- och klimatpåverkan, därför är en minskad energi- och resursanvändning alltid prioriterad.

3.7 Ökad lagring och upptag av koldioxid

Det räcker inte att minska utsläppen, utan kommunkoncernen måste även se över möjligheterna att skapa så kallade negativa utsläpp, det vill säga upptag av koldioxid. Mark och skog som Borås Stad äger och förvaltar har potential att ta upp mer koldioxid. Genom ökat kunskapsutbyte mellan Borås Stad och andra aktörer kan alla parter utveckla sitt arbete med att optimera markanvändning och skogsbruk ur ett klimatperspektiv. Även tekniska åtgärder för att binda och lagra koldioxid ska undersökas och implementeras.

3.8 Integrering av klimatanpassning i kommunkoncernens verksamheter

Borås Stad behöver integrera anpassningen i kommunkoncernens berörda verksamheter. Den kommunövergripande samordningen som berör klimatanpassningen ska fortsätta utvecklas med strukturell kunskapsfördelning och förankring i kommunkoncernen.

3.9 Klimatanpassning i den fysiska planeringen och befintlig bebyggelse

Borås Stad ska genom fysisk planering öka samhällets förmåga att hantera klimatets förändringar. Kommunkoncernen ska utveckla kommunkoncernens fastighetsbestånd, både nya och befintliga bostäder och arbetsplatser, för att hantera ett varmare och blötare klimat. Borås Stad ska aktivt bidra till att det privata fastighetsbeståndet blir klimatanpassat.

3.10 Trygg och säker teknisk infrastruktur i ett förändrat klimat

I ett förändrat klimat kommer Borås Stads infrastruktur utmanas. Funktionen av anläggningar och strukturer som säkrar grundläggande funktioner i samhälle behöver säkerställas så att de fungerar oavsett väder och klimat.

3.11 Robust och säker ledning i kris orsakat av klimatförändringar

Borås Stad är den samlande kraften i kommunen för att hantera krissituationer, även i ett förändrat klimat. I kommunens risk- och sårbarhetsanalys ska aspekter för klimatanpassning tas med för att analysera hur samhället kan skyddas vid extrema väderhändelser.

4 Avfallsplan

Borås Stads avfallsplan ”Mot en cirkulär och hållbar framtid” berör flera olika delar av kommunens verksamheter, det lokala näringslivet samt kommuninvånarna. Avfallsplanen gäller 2021-2030 och är framtagen ihop med de andra kommunerna i Boråsregionen. Syftet med planen är att tillsammans förebygga att avfall uppstår, minska avfallsets farlighet, minska negativ miljö- och klimatpåverkan och arbeta för en långsiktigt hållbar region.

Avfallsplanens målstruktur innefattar sex olika målområden, totalt 16 mål och ett antal tillhörande indikatorer. Många av Borås Stads verksamheter förväntas delta i genomförandet av planen och ska besluta om, samt följa upp, åtgärder inom de målområden som bedöms relevanta.

4.1 Nuläge

Grundskolenämnden ser sitt ansvar som viktig aktör i mål 1.1: Matsvinnet ska minska till 35 g/portion i kommunens verksamheter. Skolkök har goda förutsättningar för planering av måltider. Detta görs genom att anmäla förändringar i elevantal inför måltider så snart som möjligt, för att på så sätt bidra till minskning av matsvinn. Matsvinns hanteringen ses över och en del mat till lunch så som potatis, pasta, ris lagas i omgångar och fylls på efter elevernas matlust. Alla skolor mäter sitt matsvinn och sätter mål för att minimera sitt klimatavtryck. Grundskolor genomför en matsvinnsvvecka som en del i det pedagogiska arbetet.

Nämnden ser även sin del som viktig aktör för mål 2.1: Konsumtionen av engångsartiklar ska minska jämfört med år 2022 och 2.2: Livslängden på arbetskläder i kommunens verksamheter ska öka jämfört med år 2022. Verksamheter köper inte in engångsartiklar. Livslängden på arbetskläder och möjlighet till att laga dessa är frågor som beaktas vid upphandling. Arbetskläder för personal inom kost, lokalvård, vaktmästeri, fritidshem, bemanningsenheten återanvänds.

Grundskoleförvaltningen har en rutin för källsortering som utgår från Borås Stads avfallsplan där förebyggande av avfall och återanvändning är i fokus.

Grundskolor i årskurs F-6 deltar varje år i Skräpplockardagarna som anordnas av Håll Sverige Rent. Genom deltagandet får eleverna insyn i konsekvenserna av nedskräpningen och hur det påverkar såväl natur som djur. Grundskolenämnden följer upp andel skolor som deltar och bidrar därigenom till målområde 5, Fimpa skräpet.

4.2 Hushåll med maten

Matsvinn är onödigt matavfall som hade kunnat ätas om det hanterats annorlunda. För varje minskad mängd matsvinn så har energianvändning, råvaruförbrukning och utsläpp vid produktion, transport och hantering av livsmedel minskat.

Även om det är hushållen som står för den största delen av matsvinnet så är även kommunens egna verksamheter en viktig del i detta arbete. Matsvinn inom kommunens verksamheter uppkommer både i köket vid lagring samt tillagning, vid servering samt ute i matsalen. Förutom att jobba med rutiner rörande själva köket så har även andra saker, som schemaläggning av lunchtider inom skola eller portionsstorlekar inom äldreomsorgen, stor betydelse för mängden matsvinn.

Matavfall däremot, det vill säga oätliga delar av mat såsom skal och kärnor, ska vi samla in separat och nyttiggöra som en resurs till växtnäring och energiproduktion, till exempel biogas.

4.2.1 Matsvinnet ska minska i kommunens verksamheter till 2026 och 2030

Indikator	Utfall 2023
Matsvinn i gram per portion	
Beskrivning	
Beräkning sker enligt Livsmedelsverkets modell, "Nationell mätmetod för matsvinn i offentliga kök".	

4.3 Använd de resurser vi har

Pressen är stor på våra gemensamma resurser då världens befolkning och konsumtion ständigt ökar. Därför behöver vi bli bättre på att använda de resurser vi redan har.

Genom att uppdatera och återanvända möbler och inventarier i kommunala verksamheter, som i annat

fall samlas i förråd eller kasseras, uppnår man både en ekonomisk besparing och en minskad miljöpåverkan. Bygg- och rivningsverksamheter ger upphov till stora mängder avfall som kan minskas genom en ökad återanvändning och återvinning. Viktigt att poängtera är att återanvändning inte får förbise bestämmelser som förhindrar att föroreningar och invasiva arter sprids.

Det måste finnas tillgängliga lösningar och system för våra invånare för att det ska vara en låg tröskel och en självklarhet att återbruka. Framför oss ser vi verkstäder och marknader för återbruk och delningsekonomier, kreativa lösningar där gammalt möter nytt, tekniska innovationer där nya produkter enbart tillverkas av återanvänt och återvunnet material.

4.3.1 Vi ökar livslängden på elektronik och möjliggör cirkulära flöden

Indikator	Utfall 2023
Medellivslängd datorer, antal månader	
<p>Nämndens beskrivning Elevernas I-Pads och Chromebooks leasas normalt på 36 månader, men det kan också förekomma flexibla leasingformer. Efter leasingperiodens slut erbjuds utköp eller återtag av verktygen. I de fall verktygen återtas av leverantören återanvänds de i andra sammanhang.</p> <p>Skolorna kan alltså vid leasingperiodens slut välja att köpa ut verktyg och fortsätta använda bland eleverna i "lägre" åldrarna.</p> <p>Cirkulära flöden av elevdatorer Företaget Foxway (foxway.com) som levererar datorer för grundskoleelever har en nollvision för klimatpåverkan från sina produkter och tjänster. Företagets ambition är att bli koldioxidneutralt senast 2025 på koncernnivå. Företaget arbetar enligt en cirkulär affärsmodell, där produkten skyddas under hela sin livstid. Skolorna kan vid leasingperiodens slut välja att köpa ut verktyg, vilket förekommer. Skolor kan välja att fortsätta använda verktygen bland elever i "tidigare" åldrarna.</p>	

4.4 Fimpa skräpet

Nedskräpning skadar miljön, djur och människor, det kostar samhället mycket pengar helt i onödan och skapar otrygghet. De negativa effekterna av nedskräpning påverkar alltså alla aspekter av hållbarhet – miljömässig, social och ekonomisk.

Att arbeta förebyggande med nedskräpning är viktigt och kräver ett engagemang från alla som bor och verkar i regionen. En tydlig ansvarsfördelning och budget för städning är en förutsättning för att minska nedskräpning så att våra bebyggda områden och naturområden är attraktiva miljöer utan skräp.

Det finns en skillnad mellan människors attityd – det är fel att skräpa ner, och faktiskt beteende – vi skräpar ner ändå. Detta beror på sociala normer, bekvämlighet och otydligt ansvar. För att minska nedskräpning är det därför viktigt att arbeta med lösningar som fokuserar på att stärka sociala normer, tydliggöra möjligheterna att göra sig av med skräp och betona det personliga ansvaret.

4.4.1 Medvetandegöra nedskräpningens konsekvenser hos elever i skolan

Indikator	Utfall 2023
Andel F-6 skolor som deltar i skräpplockardagar, %	67
<p>Nämndens beskrivning Det är 67 procent av F-6 skolor som har deltagit i årets skräpplockardagar som motsvarar 6976 elever.</p>	

Miljöutredning

Grundskoleförvaltningen

Borås Stad

Miljöhandboken är aktuell och godkänd

Datum för godkännande:	2023-10-30
Verksamhetsansvarig:	Ulf Karlsson, förvaltningschef Grundskoleförvaltningen

Verksamhetsbeskrivning och miljöorganisation

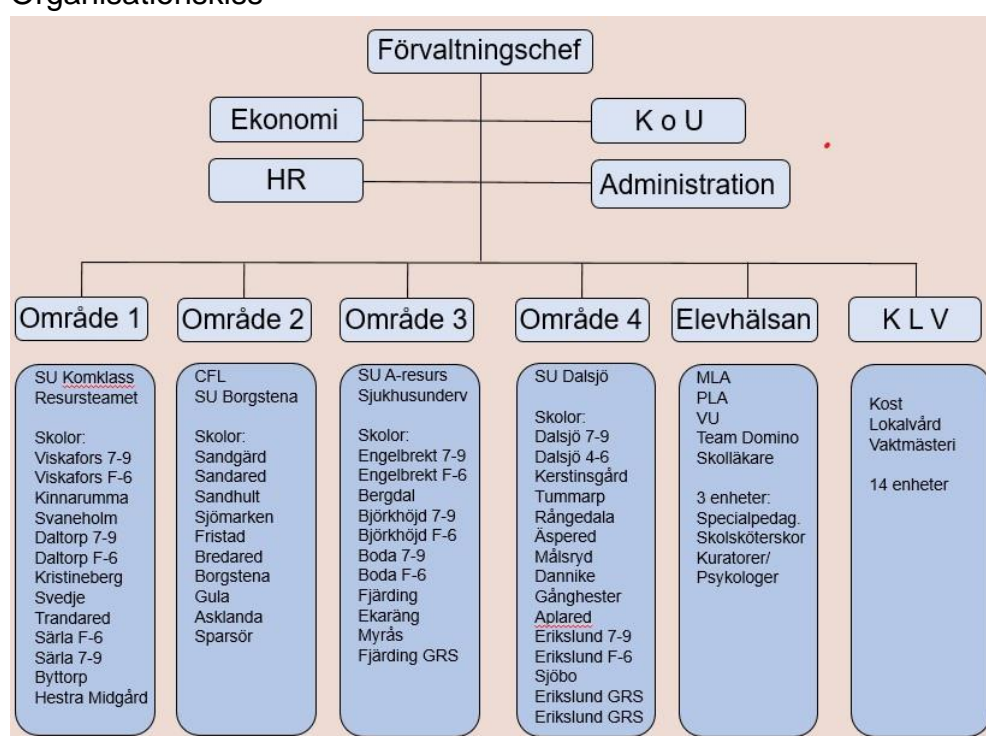
Verksamhetsnamn: Förskoleförvaltningen, Borås Stad	
Besöksadress: Olovsholmsgatan 32	Postadress: 501 80 Borås
Organisationsnummer: 212000-1561	Antal medarbetare: Cirka 2 800 personer
Miljösamordnare: Adriana Waris	E-postadress: adriana.waris@boras.se
Verksamhetsansvarig: Ulf Karlsson, förvaltningschef Grundskoleförvaltningen	
Telefon: 033-35 70 00	Hemsida: www.boras.se

Beskrivning av verksamheten

Grundskolenämnden ansvarar för kommunens grundskola och anpassade grundskola för elever i åldrarna 6 till 15 år. Nämnden ansvarar även för:

- förskoleklass
- fritidshemsverksamheten i grundskolan och anpassade grundskola
- elevhälsan i grundskolan och anpassade grundskola
- Centrum för flerspråkigt lärande (CFL)
- kost och lokalvård i förskolan, grundskolan och anpassade grundskola
- vaktmästartjänster i grundskolan och anpassade grundskolan.

Organisationskiss



Våra lokaler

Förvaltningens administration befinner sig på Olovsholmsgatan där vi hyr våra lokaler (2 800 kvadratmeter). Förvaltningen hyr alla sina lokaler (totalt 221 000 kvadratmeter) och majoriteten av dessa är skollokaler.

Förvaltningens verksamheter är hyresgäster och vi kan inte ställa några miljökrav på själva fastigheten. Vi gör aldrig någon upphandling kring själva byggnationen av skolor. Vi kan ställa krav på utformningen så att den passar vår verksamhet med tex tillgänglighet och bra lärmiljöer. Det är Lokalförsörjningsförvaltningen som äger våra skolors fastigheter och de ställer miljökrav vid upphandling tex Sunda Hus och andra typer av certifiering som har ett miljö- och klimatfokus. Lokalförsörjningsförvaltningen har god kunskap om att ställa krav som matchar Borås Stads miljöprogram. Lokalförsörjningsförvaltningen arbetar aktivt tillsammans med

Grundskoleförvaltningen för att varje skola ska ha tillgång till skugga i lärmiljö utomhus. Lokalförsörjningsförvaltningen och Grundskoleförvaltningen genomför inventering av inomhusmiljöer som är en del av Grundskolenämndens lokalbehovsplan.

Inköp och konsumtion

Grundskoleförvaltningen ställer krav på upphandlingen av möbler och inventarier. Gällande möbler så hjälper Upphandlingsenheten oss att formulera de miljömål som Borås Stad tagit fram gällande tex material och transporter. Det finns redan avtal som Grundskoleförvaltningen måste hålla sig till gällande möbelupphandling det s.k. Adda-avtal. Förvaltningen följer slutna avtal avseende livsmedel för skolmat och i dessa avtal ingår miljökrav tex. genom korta transporter, samordnade leveranser, miljöcertifiering av leverantörer och miljöcertifiering av varor och tjänster.

Material och avfall

Vår huvudsakliga användning av material består av kontorsmaterial, livsmedel, läromedel och elevdatorer. Bedömningen är att avfallet främst består av restavfall. Farligt avfall förekommer i samband med undervisning i kemisalar, elektronik (elevdatorer) och flottyr/stekolja från storkök vilket hanteras enligt lagen och hämtas av Borås Energi och Miljö.

Matsvinn har en betydande miljö- och klimatpåverkan därför arbetar kostenheten med att minimera matsvinn. Detta görs genom förebyggande åtgärder, vägningar samt aktiviteter med elever.

Resande och våra transporter

Vi reser till olika möten inom stadens olika verksamheter. Vi åker på verksamhetsbesök, studiebesök, konferenser, utbildningar och besöker olika myndigheter. Grundskoleförvaltningen följer Borås Stads riktlinjer för resor.

Vi går, cyklar, åker buss, tåg och flyg samt använder miljöbilar i tjänst (biogasdrivna). Vi är restriktiva med att åka flyg och ser dessa resor som undantag.

Förvaltningen delar på fyra miljöbilar och tio elcyklar tillsammans med Förskoleförvaltningen (FF) och Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen (GVUF). Inom förvaltningen används digitala möten där det är möjligt för att undvika onödigt resande och tidsbesparing.

Vaktmästare använder elva tjänstebilar varav nio biogasdrivna samt två dieseldrivna. Servicekontoret ansvarar för upphandling av arbetsfordon. Dieseldrivna fordon fasas ur.

Utsläpp, buller, vibration och lukt

Vi har följande typ av verksamhet som ger utsläpp (luft, vatten, mark), buller, vibration eller lukt:

- Tjänsteutövning, bedriva grundskola.
- Personalens resor till och från jobbet.
- Personalens tjänsteresor.

- Inköp/konsumtion av möbler och inventarier, mat/kaffe/konferenser.
- Inköp och användning av teknik, datorer och mobiler.
- Avfall, främst matsvinn och farligt avfall i form av elektronik och kemikalier.

Miljöarbetet är organiserat på följande sätt i verksamheten

Grundskoleförvaltningens administration som är belägen på Olovsholmgatan har ett miljöledningssystem för huset tillsammans med Förskoleförvaltningen och Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen samt cafeteria som drivs av Sociala omsorgsförvaltningen. Vi är miljödiplomerade av Svensk miljöbas i Jönköping. Miljöledningssystemet ägs av förvaltningarna tillsammans och förvaltningscheferna är ytterst ansvarig för att kraven i Miljödiplomeringen uppfylls. På Grundskoleförvaltningen finns en kontaktperson för miljö utsedd som ansvarar för att miljöarbetet bedrivs. Kontaktpersonen för miljöfrågor träffar återkommande de olika förvaltningarna för att arbeta med, och se till att ledningssystemet upprätthålls. Kontaktpersonen deltar även i Borås Stads nätverk för miljöfrågor. På skolorna är miljöarbetet och det ekologiska perspektivet inkluderat i utbildning av elever om hållbarhet som har avstamp i Agenda 2030. Målen i Agenda 2030 är integrerade i skolans läroplaner.

Förvaltningens miljöutredning är ett underlag för Grundskolenämndens handlingsplan för ekologiskt hållbart Borås. Handlingsplanen utgår från Borås Stads Miljöprogram, Borås Stads energi- och klimatstrategi samt Regional avfallsplan. Handlingsplanen sammanställer förvaltningens miljöarbete med mål, indikatorer, åtgärder och uppföljning.

Miljöutredning

I tabellen nedan listas aktiviteter i verksamheten som ger direkt och indirekt miljöpåverkan. Alla aktiviteter är rangordnade efter hur stor miljöpåverkan vi bedömer att de har, 1 är mest betydande, därefter 2, 3 och så vidare. De aktiviteter som vi bedömer har betydande miljöpåverkan har vi sammanställt nedan.

Våra betydande miljöaspekter är:

- Bedriva grundskola
- Resor
- Inköp och konsumtion
- Energi och uppvärmning
- Avfall

Aktivitet som påverkar miljön (Direkt och indirekt)	Hur mycket används och/eller släpps ut?	Miljö- påverkan	Påverkan 1-10
Bedriva grundskola			

Utbildning för elever	<p>Huvuduppdraget är utbildning av elever. Utbildningsuppdraget som helhet kan anses syfta till att skapa medvetna och handlingskraftiga medborgare för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld. I läroplanerna (lgr22, lgrsär22) finns det tydliga kopplingar till områden som demokrati, jämställdhet och hållbar utveckling, vilka är centrala i Agenda 2030. De nationella miljömålen kan även de kopplas till olika delar i läroplanen.</p> <p>En viktig del i utbildning om hållbar utveckling är integrering av skolmåltider i skolans arbete med hållbar utveckling. Det innebär att eleverna kan lära sig om hållbarhetsfrågor kopplade till klimatanpassade menyer och minskat matsvinn. Kostverksamheten ingår i projektet Klimatneutrala Borås 2030. https://www.boras.se/kampanj/klimatneutralaboras2030.4.5f479c3217b72a7d6658d5ea.html</p> <p>Mätbart, elevernas kunskapsresultat.</p>	Positiv	1
Elevverktyg (Chromebooks och Ipads)	<p>Eleverna tilldelas I-Pads genom ett leasingavtal. Dessa verktyg leasas normalt på 36 månader men det kan också förekomma flexibla leasingformer. Efter leasingperiodens slut erbjuds utköp eller återtag av verktygen. I de fall verktygen återtas av leverantören återanvänds de i andra sammanhang.</p> <p>Skolorna kan alltså vid leasingperiodens slut välja att köpa ut verktyg, vilket förekommer då man väljer att fortsätta använda verktygen bland elever i” tidigare” åldrar.</p> <p>Leverantören av elevdatorer ”Foxway” har arbetat fram ett material som kan användas vid formulering av kravspecifikation inför kommande upphandlingar: https://www.foxway.com/sv/skolans-hallbara-val-en-guide-till-hallbar-it-upphandling/</p> <p>Mätbart, medellivslängd, antal månader.</p>	Negativ	4
Digital administration	<p>Det administrativa arbetet sker till största del med en digital hantering via exempelvis e-</p>	Positiv	10

	tjänster och digitala handlingar.		
Miljöutbildning	<p>Grundskoleförvaltningens medarbetare och nämndens förtroendevalda utbildas kontinuerligt i enlighet med Borås Stads miljöprogram.</p> <p>Utbildning av pedagoger på skolor har pausats under pandemin och under 2023 för att skapa utrymme för andra utbildningsinsatser tex. utbildning om sexuella övergrepp mot elever, utbildning inom projektet riktade insatser för nyanlända och flerspråkiga elevers lärande samt skolors arbete med Skolinspektionens kvalitetsgranskningar.</p> <p>Mätbart, andel anställda som genomgått miljöutbildning.</p> <p>Kost, lokalvård och vaktmästeri genomför riktade utbildningar som har koppling till miljöaspekter och verksamhetens miljöpåverkan tex.</p>	Positiv	9
Resor			
Personalens resor till och från jobbet	<p>Om arbetet tillåter får personalen arbeta hemifrån vilket medför att större delen av den administrativa personalen inte reser dagligen. Uppgifter om CO2-utsläpp för personalens resor till och från jobbet finns ej att tillgå. Förvaltningen genomför resvaneundersökningar för resor till och från arbete för central administration.</p>	Negativ	2
Digitala möten	<p>Digitala möten genomförs där det är möjligt för att minska onödigt resande. Många möten genomförs digitalt.</p> <p>Statistik ej tillgänglig i dagsläget.</p>	Positiv	2
Resor i tjänst	<p>Förvaltningen följer Borås Stads riktlinjer för tjänsteresor. Elcyklar, busskort och miljöbilar finns att boka på Olovsholmsgatan.</p> <p>Under 2022 var förvaltningens totala växthusgasutsläpp 13 404 kg CO2e.</p> <p>Mätbart: utsläpp CO2e.</p>	Negativ	5
Inköp och konsumtion			
Mat/kaffe/konferenser	<p>Kaffe och te erbjuds på arbetsplatsen. Mat och fika kan köpas in till möten och konferenser. Inköp av ekologiska livsmedel eftersträvas.</p>	Negativ	8

	Andel ekologiska livsmedel följs upp i tertialuppföljningar samt i Grundskolenämndens handlingsplan för ekologiskt hållbart Borås.		
Vattenförbrukning	Statistik på total vattenförbrukning finns inte att tillgå i dagsläget.	Negativ	8
Användning av elektronisk utrustning för medarbetare	<p>Alla medarbetare med administrativa arbetsuppgifter har egen dator och telefon. Det finns ingen statistik på energianvändning per enhet.</p> <p>Administrativa datorer leasas av Borås Stads IT-avdelning via ett avtal tecknat centralt mellan Borås Stad och leverantören Atea. Leasingperioden är 36 mån.</p> <p>Grundskoleförvaltningen arbetar aktivt för att förlänga leasingperioden till 48 mån. I nuläget kommer pedagogdatorernas leasingperiod att förlängas till 48 mån inom kort. Vi fortsätter att arbeta aktivt med att få till en förlängning av leasingperioden även för de administrativa datorerna.</p> <p>Mätbart, medellivslängd, antal månader.</p>	Negativ	4
Cirkulär hantering	Förvaltningen arbetar aktivt för en cirkulär hantering för att öka återanvändandet. Arbetssätt för cirkulär hantering av elevernas I-Pads, chromebooks, inventarier, arbetskläder och läromedel/litteratur för elever.	Positiv	6
Avfallshantering			
Avfall för återvinning (förpackningar)	Avfall sorteras på varje enhet. Förvaltningen har en rutin för avfallshantering som utgår från regionalt avfallsplan. Förvaltningen har avtal med Borås Energi och Miljö. På Olovsholmsgatan finns en gemensam miljöstation. Mätbart: mängd avfall.	Negativ	7
Organiskt avfall (matsvinn)	Påverkan sker genom inköp av livsmedel till storkök för måltider. Kostverksamheten arbetar med att minimera klimatavtryck från måltider genom klimatanpassade menyer samt minskat matsvinn. Skolkök ingår i projektet Klimatneutrala Borås 2030. Kostverksamhetens målsättning gällande	Negativ	3

	skolmatens roll i arbetet med hållbar utveckling går hand i hand med skolans uppdrag som är utbildning om hållbar utveckling. Mätbart genom vägning.		
Farligt avfall (elektronik, ljuskällor, kemikalier från kemisalar)	Uppgifter finns hos Borås Energi och Miljö. Mätbart: mängd avfall.	Negativ	4
Pappersanvändning	Bedöms vara låg på grund av en omfattande digital hantering. Det finns ingen statistik för alla enheter att tillgå.	Negativ	10
Farligt avfall (kemikalier i lokalvård)	Förvaltningen har relativt få kemikalier i verksamheten. Kemikalieinventering genomförs årligen. Säkerhetsdatablad finns att tillgå i kemikaliehanteringssystemet.	Negativ	9
Energi och uppvärmning			
Uppvärmning av lokaler	Grundskoleförvaltningen hyr samtliga lokaler via Lokalförsörjningsförvaltningen. Uppvärmning sker via fjärrvärme. Statistik av den totala energiförbrukningen finns inte att tillgå i dagsläget.	Negativ	4
Elförbrukning	Grundskoleförvaltningen hyr samtliga lokaler via Lokalförsörjningsförvaltningen. Statistik för den totala elförbrukningen finns inte att tillgå i dagsläget. Vi uppmanar våra verksamheter att tänka på elförbrukningen och exempelvis installera timer, släcka lampor på kvällar och helger. Ventilationen anpassas efter verksamheternas öppettider. Elen som används kommer till viss del från solceller.	Negativ	4

Miljöprogram, miljömål och handlingsplaner

Borås Stads miljöprogram

Grundskoleförvaltningen följer Borås Stads Miljöprogram och övriga styrdokument som staden har tagit fram. Förvaltningen åtar sig också att följa annan relevant miljölagstiftning.

Miljömål och handlingsplaner för 2024

Grundskoleförvaltningen har i enlighet med krav från Borås Stads Miljöprogram tagit fram en handlingsplan (se bilaga) för att omhänderta Grundskolenämndens miljöarbete. I handlingsplanen finns mål framtagna utifrån Borås Stads Miljöprogram, Borås stads Energi- och klimatstrategi samt

Boråsregionens gemensamma avfallsplan. Dessa styrdokument är framtagna i enlighet med globala hållbarhetsmål inom Agenda 2030, nationella miljömål, regionala åtgärdsprogram och miljöbalken.

Målen som är framtagna i handlingsplanen harmoniserar med förvaltningens områden som har betydande miljöpåverkan.

Verksamhetsrutiner

Behovet av rutiner ses kontinuerligt över för att minimera miljöpåverkan samt säkerställa att förvaltningen uppfyller krav från lagstiftning, kunder och andra intressenter. Förvaltningen utgår främst från Borås Stads styrdokument och rutiner men inom vissa områden har det funnits behov av att ta fram egna styrdokument.

Inköp

Grundskoleförvaltningen gör sällan egna upphandlingar utan följer Borås Stads policy och regler för koncerninköp. Hållbarhet, miljöhänsyn samt social och etisk hänsyn är inkluderat i dessa dokument.

Mål finns i Grundskolenämndens handlingsplan för att öka andelen ekologiska livsmedel. Förvaltningen tillämpar Borås Stads kostpolicy.

Resultat av leverantörsuppföljning

Leverantörsuppföljning	Status på verksamhetens miljöarbete (ex. Miljödiplomerad, ISO 14001, Miljöpolicy etc.)	Uppdaterad Datum	Uppfyller våra krav
Menigo (livsmedel)	Certifikat: ISO 14001, BRC storage och distribution, ASC, MSC, KRAV och EU-ekologiskt	2023-08-18	Ja
Lyreco (kontorsmaterial)	ISO 14001 och ISO 9001	2023-08-18	Ja
Atea (läromedel)	Atea utses för andra året i rad till världens mest hållbara bolag inom IT services, enligt hållbarhetsmätningen Global 100 Index, som skapats av Corporate Knights. Dessutom uppmärksammas Atea i den totala rankingen i Global 100 och placerar sig 2023 på plats 49. Företaget presenterar årliga hållbarhetsrapporter och arbetar enligt vision 2030.	2023-08-18	Ja
Lekolar (produkter till skola)	Företaget har hållbara verksamhetsmål som utgår från FN:s globala mål för hållbar utveckling. Målen ska vara uppfyllda senast 2030.	2023-08-18	Ja
Kinnarps (inventarier)	ISO 45001	2023-08-18	Ja
Input (inventarier)	ISO 14001 och 9001	2023-08-18	Ja

Avfall

Avfall hanteras och sorteras på respektive enhet inom förvaltningen. Hur sorteringen är organiserad är olika utifrån enheternas förutsättningar.

Förvaltningen har avtal med Borås Energi och Miljö på antal kärl i olika fraktioner. Vi sorterar avfall i följande fraktioner i vår verksamhet:

Typ av avfall	Plats för sorteringskärl	Entreprenör som hämtar alt. Lämnas till
Brännbart	Olika beroende på enhetens förutsättningar	Borås Energi och Miljö
Matavfall	Olika beroende på enhetens förutsättningar	Borås Energi och Miljö
Papper	Olika beroende på enhetens förutsättningar	Borås Energi och Miljö
Pappersförpackningar	Olika beroende på enhetens förutsättningar	Borås Energi och Miljö
Plastförpackningar	Olika beroende på enhetens förutsättningar	Borås Energi och Miljö
Metallförpackningar	Olika beroende på enhetens förutsättningar	Borås Energi och Miljö
Metallskrot	Olika beroende på enhetens förutsättningar	Borås Energi och Miljö
Glas färgat	Olika beroende på enhetens förutsättningar	Borås Energi och Miljö
Glas ofärgat	Olika beroende på enhetens förutsättningar	Borås Energi och Miljö
Farligt avfall	Olika beroende på enhetens förutsättningar	Borås Energi och Miljö

Farligt avfall

Farligt avfall såsom elektronik, batterier, tonerkassetter, kemikalier från kemisalar, matolja från storkök (är inte giftig för miljön, men kall olja kan på sikt orsaka stopp i avloppsrören, därför hämtas av BEM som miljöfarligt avfall) hanteras på respektive enhet. Förvaltningen har tagit fram en rutin för avfallshantering. Avtal finns upprättat med Borås Energi och Miljö för hämtning och registrering av det farliga avfallet enligt lagkrav.

Kemikalier

Kemikalier tillhör farligt avfall. Borås Stad har implementerat ett kemikaliehanteringssystem (Chemgroup) för samtliga förvaltningar och bolag. Kemikaliehanteringssystemet drivs från Servicekontoret. Kemikalieinventering genomförs årligen av förvaltningen. Säkerhetsdatablad finns att tillgå i kemikaliehanteringssystemet. Lokalvården minskar användning av kemikalier med rätt sammansättning och dosering och fasar ur kemikalier som är skadliga för människohälsa och vattenlevande organismer. Lokalvården använder kemikaliefria städmetoder.

Cirkulär hantering

Förvaltningen arbetar aktivt för en cirkulär hantering för att öka återanvändandet. Arbetssätt för cirkulär hantering av: elevdatorer, inventarier, arbetskläder och läroböcker för elever.

Kommunikation

Intern kommunikation

Vi informerar våra medarbetare om verksamhetens miljöarbete, främst via informationsbrev men andra sätt kan också förekomma. Medarbetare utbildas via Borås Stads miljöutbildning i enlighet med krav från Borås Stads Miljöprogram.

Extern kommunikation

Vi informerar externa intressenter, exempelvis medborgare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och myndigheter om verksamhetens miljöarbete.

Grundskoleskolenämndens miljöarbete publiceras på Borås Stads webbsida. Skolorna informerar vårdnadshavare främst via lärplattformen Unikum men annan information till externa parter kan också förekomma. En stor andel av skolorna deltar årligen i Skräpplockardagarna.

Resor

För Borås Stad finns antagna riktlinjer för resor där det framgår att varje medarbetare ansvarar för att de egna resorna i tjänsten sker trafiksäkert, miljöanpassat och ekonomiskt.

Ny- och ombyggnation

Förvaltningen hyr alla sina lokaler. Upphandling görs av Lokalförsörjningsförvaltningen där miljökrav ställs. Grundskoleförvaltningen ställer krav kopplade till utbildning av elever tex. läromiljö och tillgänglighet för elever.

Lagkrav

Nedan är en utvärdering av vilka miljölagar och andra regler som berör Grundskoleförvaltningen. Förvaltningen bedriver ingen miljöfarlig verksamhet som är tillståndspliktig eller anmälningspliktig enligt Miljöbalken.

Lagreferens	Ansvarig	Verksamhetsrutin/aktivitet
Miljöbalken (1998:808) kap. 1.	Alla.	Mål och tillämpningsområden Berör alla delar i vår verksamhet.
Miljöbalken (1998:808) kap. 2 §.	Alla.	Allmänna hänsynsregler Berör alla delar i vår verksamhet, exempelvis utbildning och kompetens, inköp och kemikalier.
Agenda 2030 Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Skollagen (2010:800). Läroplan (LGR22) för grundskolan. Läroplan (LGRsär22) för anpassade grundskolan.	Alla.	Bedriva skola Utbildning är enligt Agenda 2030 en avgörande faktor för hållbar utveckling. Utbildningsuppdraget som helhet kan anses syfta till att skapa medvetna och handlingskraftiga medborgare för att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld. I läroplanerna finns det tydliga kopplingar till områden som demokrati, jämställdhet och hållbar utveckling, vilka är centrala i Agenda 2030. De nationella miljömålen kan

Lagreferens	Ansvarig	Verksamhetsrutin/aktivitet
		även de kopplas till olika delar i läroplanerna.
<p>Avfallsförordning (2020:614)</p> <p>Miljöbalken (1998:808) kap. 2 § 5 och kap. 15.</p> <p>Lag (2006:263) om transport av farligt gods.</p> <p>Förordning (2003:311) om transport av farligt gods.</p> <p>Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2020:5) om antecknings- och rapporteringsskyldighet och lämnande av uppgifter om farligt avfall till avfallsregistret.</p> <p>Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:4) och allmänna råd om hantering av brännbart avfall och organiskt avfall.</p> <p>Naturvårdsverkets föreskrifter (2022:2) om transport av avfall.</p> <p>Borås Stads Avfallsföreskrifter (2021-03-18)</p>	Respektive chef.	<p>Avfall</p> <p>Vi följer regionalt avfallsplan. Vi arbetar aktivt med att förebygga, minimera, återanvända och återvinna avfall. Farligt avfall förekommer i verksamheten och hanteras enligt gällande lagkrav.</p>
<p>Kemikalieinspektionens föreskrifter om kemiska produkter och biotekniska organismer (KIFS 2017:7).</p> <p>Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr. 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar.</p> <p>Allmänna bestämmelser för användande av Borås Energi och Miljö AB:s allmänna vatten- och avloppsanläggning (2017-06-15)</p>	Respektive chef.	<p>Kemikaliehantering</p> <p>Vi berörs genom att vi hanterar kemikalier i vår verksamhet. Genomgång av kemikalier och dess förvaring sker en gång per år.</p>
Lag (2016:1145) om offentlig upphandling.	Respektive chef.	<p>Inköp</p> <p>Förvaltningen följer kommunens ramavtal. Vid egen upphandling följs lagen och vi anlitar Upphandlingsenheten.</p>
<p>Trafikförordningen (1998:1276).</p> <p>Borås Stads lokala föreskrifter för att skydda människors hälsa (2003-01-16).</p>	Alla.	<p>Transporter och fordon</p> <p>Gäller alla trafikanter.</p>
<p>Arbetsmiljölagen (SFS 1977:1160).</p> <p>Arbetsmiljöförordningen (1977:1166).</p> <p>Arbetsmiljöverkets föreskrifter.</p>	Alla.	<p>Arbetsmiljö</p> <p>Regler och skyldigheter för arbetsgivare och andra skyddsansvariga om att förebygga</p>

Lagreferens	Ansvarig	Verksamhetsrutin/aktivitet
		ohälsa och olycksfall i arbetet. Vi berörs som arbetsgivare, arbetstagare och skyddsombud.
Lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3).	Ansvarig chef och brandskyddsansvarig.	Brandskyddsarbete Vi arbetar systematiskt med brandskydd och förebygga brand i vår verksamhet. Den som äger en byggnad och den som bedriver verksamhet där har det yttersta ansvaret för sitt brandskydd.
Boverkets föreskrifter och allmänna råd om: - funktionskontroll av ventilationssystem BFS 2011:16 - energideklarationer för byggnader (BFS 2007:4)	IBAB/LFF.	Fastigheter Krav på funktionskontroll av ventilationssystem (OVK) och energideklaration av byggnader.

Miljörisker och nödlägesberedskap

I tabellen nedan har vi dokumenterat relevanta miljörisker i verksamheten, hur vi ska agera för att förhindra dem och vad vi gör om de ändå händer.

Miljörisk	Förhindras genom	Vid olycka görs följande
Brand	Systematiskt brandskyddsarbete inklusive utbildning, brandsläckare och utrymningsvägar.	Vi följer rutinen: rädda, larma och släcka (brandpärm).
Kris (samhällsstörningar och extraordinära händelser)	Vid samhällsstörningar och extraordinära händelser aktiveras Krisledningsstab. Vi förbättrar beredskap genom övning och praktiskt arbete vid kris.	Vi följer Förskolenämndens Plan vid samhällsstörningar och extraordinära händelser.
Trafikolycka	Varje medarbetare ansvarar för att de egna resorna i tjänsten sker trafiksäkert, miljöanpassat och ekonomiskt. Riktlinjer för resor ingår i introduktionen av nyanställda.	Vi följer rutinen: Första hjälpen och krisstöd.

Utbildning och kompetens

Alla nyanställda informeras vid anställning om att de ska genomföra den digitala miljöutbildningen som finns på intranätet. Anställda får löpande information om utbildningen. Från och med 2021 är utbildningen webbaserad och medarbetare deltar vid utbildningen när det passar medarbetaren själv.

Borås Stads Miljöprogram reglerar att alla anställda och förtroendevalda ska gå en miljöutbildning minst vart fjärde år.

Förvaltningen ser över vilket behov av utbildning eller lämplig kompetens som medarbetaren behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett hållbart sätt. Detta sker årligen vid medarbetarsamtal mellan chef och medarbetare. Pandemin och behov av olika utbildningsinsatser för pedagogerna har påverkat utfallet för andelen anställda som genomgått miljöutbildning. Förvaltningen eftersträvar mer flexibla och anpassade/riktade miljöutbildningar som är kopplade till olika personalkategorier. Det genomförs riktade utbildningsinsatser för kost och lokalvårdspersonal som knyts an olika miljöaspekter och verksamhetens miljöpåverkan.

Miljöberättelse

Grundskolenämnden och Grundskoleförvaltningen startade 2017. Sedan dess har förvaltningen arbetat utifrån Borås Stads Miljöpolicy och med de miljömål som tagits fram. Miljömålen har följts upp årligen.

2020 fastställde Borås Stad en Energi- och klimatstrategi som ställde krav på alla nämnder att ta fram en handlingsplan. Grundskolenämnden beslutade därför om en handlingsplan 22 januari 2022. I handlingsplanen tydliggjordes åtgärder kopplade till målen i Borås Stads Energi- och klimatstrategi. Nämnden fokuserade bland annat på minskade utsläpp i samband med resor, distansarbete och minskad energiförbrukning.

2022 beslutade Borås Stad om ett Miljöprogram vilket medfört att en ny handlingsplan har tagits fram där all styrning och alla mål är inkluderade.

Förvaltningens stödfunktioner på Olovsholmsgatan är tillsammans med övriga verksamheter i huset miljödiplomerade av Miljöstrategen i Jönköping. Skolans uppdrag enligt läroplanen är utbildning om hållbar utveckling. 38 procent av grundskolor arbetar med grön flagg som är ett exempel på ett systematiskt sätt att arbeta med miljöfrågor.

Miljöberättelsen har strukturerats efter verksamhetsaktiviteterna med mest betydande miljöpåverkan. Arbetet med miljömålen och nämndens handlingsplan har inför 2024 setts över i och med Borås Stads nya Miljöprogram. Den tidigare måluppföljningen och redovisning av de aktiviteter som har gjorts är spretig och svåra att sammanställa i en miljöberättelse. Förvaltningen avser att förbättra och revidera miljöutredningen årligen i och med det nya arbetssättet. Nedan sammanställs arbete som pågått under 2023. Se Grundskolenämndens handlingsplan för ekologiskt hållbart Borås för att se beslutade mål och indikatorer.

Bedriva grundskola

Alla anställda utbildas kontinuerligt via Borås Stads miljöutbildning. I pedagogernas uppdrag ingår att följa Läroplanen för grundskola där olika perspektiv av hållbarhet är inkluderat. Skolans uppdrag är utbildning om hållbar utveckling. Begreppet hållbar utveckling handlar om frågor som rör värde, moral, mänskliga rättigheter, demokrati, delaktighet, jämställdhet, etnicitet, makt, samhälleliga intressekonflikter och vår relation till naturen. Det handlar om att integrera frågeställningar runt miljö, sociala och ekonomiska frågor i

undervisningen, att göra elever delaktiga i lärprocessen och att förbereda dem för framtiden.

Skolorna är årligen inbjudna till att delta i Skräpplockardagarna vilket höjer medvetenheten hos eleverna om nedskräpningens påverkan. Skolor deltar i aktiviteter som är kopplade till naturkunskap samt miljö- och klimat anordnade av Navet inom ramen för undervisning.

Resor

Förvaltningen följer Borås Stads riktlinjer för resor där det regleras att gå, cykla eller åka kollektivt ska väljas före bil. På Olovsholmsgatan finns elcyklar, busskort och miljöbilar för utlån.

Förvaltningen har fortsatt en hög andel digitala möten vilket minskar onödigt resande. En resevaneundersökning har genomförts under våren 2023 för stödfunktionerna på Olovsholmsgatan.

Statistik för våra utsläpp 2023 i samband med tjänsteresor finns ännu inte att tillgå.

Inköp och konsumtion

Vi eftersträvar inköp av produkter med en lång livslängd och bra prestanda. Förvaltningen uppmuntrar en digital hantering av handlingar istället för utskrifter för att minska pappersanvändningen.

Grundskolenämnden strävar efter att öka inköp av ekologiska livsmedel för att uppnå det nationella målet om 60 procent. Mål för inköp av ekologiska livsmedel påverkas av de ökade livsmedelspriserna och målet.

Energi och uppvärmning

Lokalförsörjningsförvaltning ansvarar för åtgärder inom el- och fjärrvärme samt ventilation i våra lokaler. Förvaltningen använder till viss del solenergi. Belysning ses kontinuerligt över för att upptäcka onödig energianvändning och slöseri.

Förvaltningen uppmärksammar årligen Earth Hour genom mejlutskick och affischer.

Avfallshantering

Vi arbetar aktivt med att förebygga, minimera, återanvända och återvinna avfall. Farligt avfall förekommer i verksamheten och hanteras enligt gällande lagkrav. Kostverksamheten arbetar med klimatanpassade menyer och minskat matsvinn. Alla skolor mäter matsvinn.

Avvikelser och förbättringsförslag

Avvikelser och förbättringsförslag mailas till grundskola@boras.se för omhändertagande.

Revision

Verksamheten som befinner sig på Olovsholmsgatan är miljödiplomerade och genomgår årligen revision.

Grundskolorna omhändertar sitt miljöarbete i och med skolans uppdrag som är utbildning inom hållbar utveckling.

11. Ledningens genomgång

Verksamhetens ledning går varje år igenom följande punkter:

- Miljöorganisation
- Aktiviteter som påverkar miljön och värderingen av dem
- Miljöprogram
- Miljömål- och handlingsplan för kommande år
- Verksamhetsrutiner
- Relevanta lagkrav och hur vi säkerställer att vi följer dem
- Miljörisker och nödlägesberedskap
- Kompetensbehov
- Miljöberättelse
- Resultat från revisioner
- Avvikelser och förbättringsförslag

Anmälningssärenden per november 2023 Grundskolenämnden

Grundskolenämndens beslut

Godkänna redovisning av anmälningssärenden och lägga dessa till handlingarna.

Ärendet i sin helhet

Protokoll från facklig samverkan i Förvaltningens samverkansgrupp (FSG) per november 2023.

Avstängningar elever per november 2023.

Frånvaro elever per oktober 2023.

Beslutsunderlag

1. Anmälningssärenden per november 2023.

Samverkan

FSG.

Per Carlsson (S)
Ordförande

Ulf Karlsson
Förvaltningschef

Delegationsbeslut per november 2023

Grundskolenämnden

Grundskolenämndens beslut

Godkänna redovisning av delegationsbeslut och lägga dessa till handlingarna.

Ärendet i sin helhet

Inkomna överklaganden skolplacering perioden 2023-10-25—2023-11-28.

Placeringsbeslut 2023-2024 dnr 2023-00018 2023-10-25—2023-11-28.

Laglighetsprövningar skolplacering 2023-10-25—2023-11-28.

Ordförandebeslut skolplacering med syskonförtur för perioden

2023-10-25—2023-11-28

Delegationsbeslut Ansökan om plats/utökad omsorgstid på fritidshemmet enligt SL 14 kap 5-6 §§ perioden 2023-10-25—2023-11-28.

Delegationsbeslut uppskjuten skoltid perioden 2023-10-25—2023-11-28 dnr 2023-00087.

Delegationsbeslut om tidig skolstart i grundsärskolan årskurs 1 2023-10-25—2023-11-28 dnr 2023-00086.

Delegationsbeslut om integrering inom annan skolform perioden 2023-10-25—2023-11-28 dnr 2023-00088.

Personal.

1.A. 1-4 Anställning och upphörande av anställning perioden oktober 2023 (lista).

Tillsvidareanställningar och tidsbegränsade anställningar perioden oktober (lista).

1.A.5 Avstängningar per oktober (lista).

1.A.6 Beslut om uppsägning på grund av personliga skäl eller arbetsbrist samt beslut om avsked per oktober (lista).

1.A.7 Skriftlig varning per oktober (lista).

2.C. Personalplanering

Besluta om ändrad tjänstplacering för personal samt för samordning av lärartjänster per oktober (lista).

3.C Beslut om tilläggsbelopp för elev på fristående grundskola 2023

Dnr 2023-00041, 2023-00059, 2023-00109-02023-00126, 2023-00127 2023-00155 samt 2023-00156 elever Kunskapsskolan.

Dnr 2023-00042, 2023-00134, 2023-00145, 2023-00146 elever Engelska skolan.

Dnr 2023-00060, 2023-00061, 2023-00062, 2023-00063, 2023-00069, 2023-00070, 2023-00071 elever Malmen Montessori.

3.C. Övrigt

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter per oktober (lista).

Beslut att förbjuda bisyssla enligt MBL 11§ per oktober (lista).

1.B. Samverkan/Förhandling enligt MBL

Förhandlingar och informationsskyldighet enligt MBL inför Grundskolenämndens beslut enligt Samverkansavtal, MBL 11-14, 19 samt 38 §§ per oktober och november.

MBL-förhandling i frågor som rör individärenden eller skolans inre organisation per oktober (lista).

Ekonomi.

Delegationsbeslut från förvaltningschef 2023-10-25—2023-11-28.

Beställning Asklandaskolan lokalanpassning syn.

Övriga delegationsbeslut.

Avslagsbeslut skolskjuts per oktober 2023.

Beslutsunderlag

1. Delegationsbeslut per november 2023.

Samverkan

FSG.

Per Carlsson (S)

Ordförande

Ulf Karlsson
Förvaltningschef